V. D. UNIVERSITETO ŽINIOS

TURINYS

Nr. 1

KAUNAS 1936

V. D.

UNIVERSITETO ŽINIOS

V. D. UNIVERSITETO REPREZENTACIJOS FONDO LĖŠOMIS LEIDŽIAMAS INFORMACINIS ŽURNALAS

einą 10 kartų į metus (kas mėnuo, išskiriant du atostogų mėnesius: liepos ir rugpiūtį) dviejų spaudos lankų didumo

Redaguoja redakcinė komisija:

Prof. A. Purėnas
Doc. Pr. Augustaitis
Doc. A. Tamošaitis.
Platesnį redakcijos kolektyvą sudaro visų fakultetų sekretoriai.

Atsakom. redaktorius

Prof. A. Purėnas

Prenumerata iki metų galo 2 lt.
Užsieniuose iki metų galo 4 lt.
Atskiras numeris — 30 ct.

Redakcijos ir administracijos adresas:

Kaunas, Gedimino gt. 40 Nr. (Didieji Universiteto Rūmai) Kanceliarija.

V. D. Universiteto Reprezentacijos Fondo dalyviams V. D. UNIVERSITETO ŽINIOS siuntinėjamos nemokamai.

V. D. UNIVERSITETO ŽINIOS

I met. | *1936 m. gegužės m.* | Nr. 1.

A. a. prof. Jeronimas Šliogeris

Šių metų vasario mėn. 27 dieną staiga mirė Technikos Fakulteto profesorius inžinierius elektrikas Jeronimas Šliogeris, dirbęs Technikos Fakultete nuo 1922 metų rugsėjo 1 d. beveik iki pat paskutinės netikėtos mirties valandos.

A. a. prof. Jeronimas Šliogeris

Velionis buvo gimęs 1871 metų gruodžio mėn. 15 d., Panevėžio apskr., Bružių kaime. Baigęs 1891 metais Panevėžio realinę mokyklą, o 1900 metais Petrapilio Elektrotechnikos Institutą inžinieriaus elektriko laipsniu, velionis, kurį laiką dirbęs Petrapilio „Helios" bendrovėje, tais pačiais 1900 m. įstojo dirbti į belgų Petrapilio miesto elektrinio apšvietimo bendrovę, kurioje darbavosi iki 1920 m.

A. a. prof. Šliogeris grįžo Lietuvon 1920 metais ir, padirbėjęs kurį laiką Geležinkelių Valdyboje kaip elektros skyriaus viršininkas, buvo 1922 m. rugsėjo 1 d. pakviestas, kaip žymus specialistas elektrikas, į naujai steigiamą Technikos Fakultetą iš pradžios privatdocentu, o vėliau docentu (nuo 1923.VII.1 d.), ekstraordinariniu profesorium (nuo 1927.VI.1 d.) ir pagalios buvo pakeltas į ordinarinius profesorius. Greta

to velionis ėjo direktoriaus ir valdybos nario pareigas ir Belgų Apšvietimo B-vėje Kaune.

A. a. kolegą Jeronimą pažinojau dar Petrapily, būdamas studentu. Jis buvo jau subrendęs inžinierius, turėjęs atsakingą ir neramią, kad ir didžiai vertinamą vietą belgų Petrapilio miesto elektrinio apšvietimo bendrovėje. Būdamas pas jį namuose, visados rasdavau jį, nepaisant visų jo tarnybinių rūpesčių, visados vaišingą, ramų, gerai nusiteikusį. Vieną tik kartą mačiau jį susijaudinusį ir tai dėl svetimo reikalo: dėl tam tikro kito skyriaus vedėjo apsileidimo buvo nukentėjęs monteris, nusiųstas remontuoti aukštos įtampos linijos, — jis buvo pritrenktas neišjungtos srovės. Ir tos nelaimės kaltinikas, inžinierius, buvo bandęs nusižudyti. Velionis man tą papasakojo drebančiu balsu.

Savo ramybę ir gerą nuotaiką velionis sugebėjo išlaikyti iki savo gyvenimo galo, visų audrų, kurias ir jam, kaip ir mums visiems, seos kartos žmonėms, teko pergyventi.

Velionis buvo didelis savo specialybės žinovas ir praktikas. Paliko ir rašytų veikalų rusų ir lietuvių kalbomis. Suorganizavo Technikos Fakultetui gražią elektrotechnikos laboratoriją. Už savo nuopelnus šių metų vasario mėn. 26 d., mirties išvakarėse, Technikos Fakulteto Tarybos nutarimu buvo pakeltas į ordinarinius profesorius, tačiau ta visai nusipelnyta promocija nebuvo lemta jam pasinaudoti. Technikos Fakultetas yra netekęs prityrusio, uolaus ir visų mylimo profesoriaus.

Savo ir V. D. U. Žinių Redakcijos vardu reiškiu velionies šeimai didžią užuojautą.

V. Mošinskis.

Redakcijos žodis

V. D. Universitetas susideda iš 7 fakultetų su skirtingomis dėstomųjų mokslų grupėmis, su tam tyčia pritaikytomis programomis, atitinkamomis jų siekiamiems specifiniams tikslams. Iš tikrųjų fakultetai yra beveik savarankės atskiros aukštosios mokyklos ir kartu mokslo įstaigos, sujungtos bendru universiteto vardu. Jų sujungimas daugiau formalus negu esminis; bendrieji universiteto organai — rektoratas ir senatas — rūpinasi viso universiteto bendraisiais, daugiausia administraciniais reikalais. Aukščiausiam jo organui — Universiteto Tarybai, — kuri susirenka du tris kartus į metus, taip pat neprisireikia gilintis į esminius klausimus, nes užtenka bendrųjų grynai formalių dalykų, kurių susiranda apščiai turint bendras patalpas, bendrą sąmatą, bendrą administraciją ir t.t. Mokslo ir mokymo darbe fakultetai statuto ribose tvarkosi visiškai savarankiškai. Tiesa, atskiri fakultetai, neturėdami pas save tos ar kitos mokslo srities katedros, savo sistemos mokslams dėstyti, naudojasi kursais, dėstomais svetimuose fakultetuose, bet tai nė kiek nevaržo jų darbo savarankumo. Toks darbo pobūdis neskatina vienos mokslų srities darbininkų labiau susidomėti dirbančiais čia pat kaimynystėje tolimesnės srities tyrinėtojais. Tuo būdu tos pačios aukštosios mokyklos, tik tolimesnių kita kitai specialybių darbininkai dažnai nedaug težino, kas kitų yra padaryta ar daroma.

Universitetas tarnauja visuomenei: kaip aukštoji mokykla mokslina jaunimą, ruošdama jį tai ar kitai specialybei; kaipo mokslo įstaiga kiek galėdama prisideda prie bendrosios mokslinės kūrybos darbo ir traukia į tą darbą gabesniuosius, į tai palinkusius jaunuolius. Universitetas laikomas visuomenės lėšomis, ir tos lėšos nėra mažos. Mažam ir neturtingam kraštui universitetas išlaikyti — ne lengva našta. Savaime suprantama, kad plačiajai visuomenei negali jis nerūpėti. Susipažinti su universiteto veikimu iš atskirų fakultetų leidžiamųjų raštų, kurie dažniausiai tėra įdomūs tik tos ar kitos srities specialistams, nespecialistams beveik neįmanoma. Tiek universiteto personalui, tiek ir platesnei visuomenei informuoti apie jo gyvenimą, veikimą bei jo darbų visumą ir leidžiamos **V. D. Universiteto Žinios.**

Bendro visam universitetui informacinio leidinio reikalingumas buvo jau ir anksčiau jaučiamas. 1934 metais nedidelės

profesorių grupės iniciatyva buvo sumanyta leisti tam tikslui „Universitetas ir Visuomenė“, kurio išėjo tik vienas numeris. Mažai sumanytojų grupei tolimesnis jo leidimas buvo sunkiai pakeliamas.

Pereitųjų metų gale sumanymas leisti bendrą visam universitetui informacinį žurnalą buvo iškeltas Senate, kuris jam pritarė. Šių metų vasario mėnesio 16 dienos posėdyje Universiteto Taryba, pritardama Senato sumanymui, paskyrė jam vykdyti lėšų iš Reprezentacijos Fondo, sudaryto iš viso universiteto vyresniojo mokslo personalo mėnesinių įmokėjimų. Vykdydama Universiteto Tarybos nutarimą, V. D. Universiteto Žinių redakcija, leisdama pirmąjį numerį, tikisi susilaukti iš universiteto personalo ir iš visuomenės pradėtam darbui pritarimo ir paramos. **V. D. Universiteto Žinios** eis 10 kartų į metus, maždaug kas mėnuo, išskyrus du vasaros atostogų mėnesius (liepos ir rugpiūtį). Kadangi pirmojo numerio pasirodymas užtruko, tai jis leidžiamas kiek didelesnis.

Redakcija.

———/———

Archeologijos katedros reikalu

Vakarų Europoje jau seniai yra nusistovėjusi nuomonė, kad tautinei kultūrai pažinti geriausia priemonė — savo tautos priešistorinių laikų archeologiniai tyrinėjimai. Todėl Rytų Pabaltijo valstybės, vos tik atgavusios nepriklausomybę, tuojau susirūpino savo krašto praeities tyrimo darbu. Į savo universitetus, kuriuose prieškariniais laikais nebuvo dėstoma proistorė, buvo pasikviesta specialistų iš svetur (Tartų universitete), o kur turėjo savųjų specialistų, visgi siuntė į užsienio aukštąsias mokyklas studentus šiam darbui pasiruošti. Visos mūsų kaimyninės valstybės nesutrukdomos pasiskubino savo universitetuose įsteigti archeologijos katedras. Estijoje buvo įsteigta dar 1920, Latvijoje — 1922 metais ir beveik tuo pačiu metu visuose lenkų universitetuose.

Ir Lietuvoje Humanitarinių Mokslų Fakultetas buvo tuo dalyku susirūpinęs: dar 1928 metais archeologijos katedros steigimo reikalu buvo įteikęs vyriausybei platų memorandumą, kuriam Švietimo Ministerija jokios eigos nedavė, motyvuoda-

ma savo elgesį tuo, kad Universitetas dar nėra paruošęs žmonių tai katedrai užimti.

Tik 1933 metais, švedams atvykus ir pradėjus kasinėti Apuolėje, Švietimo Ministerija, matyti, nepatogiai pasijutusi, kad tokios svarbios Lietuvos kultūrai tirti katedros dėl jos kaltės Lietuva dar neturinti, buvo susirūpinusi Universiteto prieš kelerius metus įteiktu memorandumu, bet pasirodė jis jau paskendęs ministerijos archyvuose. Universitetas pasiskubino pagelbėti — pasiuntė Šv. Ministerijai to memorandumo nuorašą, dargi pabrėždamas, kad jau esama paruoštų savų mokslininkų, kurie sugebėtų sėkmingai ir archeologijos katedrai ir Lietuvos archeologiniems tyrinėjimams vadovauti. Bet švedams atlikus savo darbą ir išvykus iš Lietuvos, Humanitarinių Mokslų Fakulteto memorandumas vėl buvo užmirštas, ir fakultetas iki šiol archeologijos katedros neturi.

Tuo būdu Lietuvoje per visą mūsų nepriklausomojo gyvenimo laiką beveik nieko konkretaus nepadaryta šioje srityje, tik neprityrę diletantai savo darbais yra nemaža apgadinę tolimosios praeities kultūros paminklų. Tų darbų chaotiškais vaisiais joks mokslininkas nesugebėtų pasinaudoti.

Jeigu Lietuvos Universitete ir kitose krašto mokyklose yra dėstoma Lietuvos istorija, tai pati pirmoji ir didžiausioji nerašytinės istorijos dalis — Lietuvos proistorė, rodos, neturėtų būti traktuojama, kaip antraeilis, mažos svarbos dalykas. Juk mūsų proistorėje glūdi šiandieninės lietuvių kultūros pradmenys ir pamatai. Proistorės katedra, bedirbdama glaudžiai su istorijos katedra, galėtų paruošti mokytojų, kurie sugebėtų aukštesnėse mokyklose dėstyti Lietuvos istoriją jau nuo priešistorinių laikų. Tuo būdu dar aukštesnėse mokyklose mokiniai būtų supažindinami su Lietuvos proistore, su jos kultūros pagrindais, ir taptų nuoširdžiais šiandien negailestingai naikinamų senovės paminklų saugotojais. Be to, galima būtų paruošti kadrą savų darbininkų, kurie, būdami pakankamai kvalifikuoti, moksliškai atlikinėtų senovės paminklų registravimo, provincijos muziejų tvarkymo ir šiaip jau proistorės tyrinėjimo darbą.

Jei mes patys nesusirūpinsime savosios praeities, savo senovinės kultūros pradų tyrimu, juos tirs kiti, svetimieji, darydami dažnai mums nepalankias, net užgaulingas išvadas visai ne moksliniais, bet politiniais sumetimais, kaip kad dažnai iki šiol yra buvę.

Mes greit gal nesugebėsim susilyginti su Vakarų Europos turtingomis aukštosiomis mokslo įstaigomis kitose mokslo srityse, bet privalom pasistengti, kad nors Lietuvos kultūros ir istorijos srity neatsiliktume. Negi būtų malonu susilaukti tokių laikų, kada lituanistinių mokslų centrai būtų susikūrę Karaliaučiuje arba Varšuvoje...

Archeologijos katedros įsteigimas net nereikalautų naujų lėšų — užtektų ir katedrai išlaikyti ir mokslo darbams atlikti tų, kurios dabar skiriamos „archeologijos“ komisijai, esančiai prie Švietimo Ministerijos, — komisijai, apie kurios mokslinius darbus iki šiol nieko nebuvo girdėti.

Atsižvelgiant į visus šiuos motyvus Humanitarinių Mokslų Fakulteto Taryba savo posėdyje 1936 m. vasario m. 7 d. yra nutarusi vėl prašyti Švietimo Ministeriją duoti pagaliau eigą jos memorandumui archeologijos katedros steigimo reikalu.

V. Kr.

Kurtinas lituanistikos institutas

Mūsų universitetas visų pirma yra mokomasis: jis turi paruošti kvalifikuotų specialistų visoms gyvenimo praktikos sritims. Bet, norėdamas būti tikra aukštojo mokslo įstaiga, jis niekados negali iš akių išleisti ir grynojo mokslo: jis turi ne tik savo auklėtiniams duoti teorinių mokslinių žinių, bet ir intelektualiai juos sudominti dalykų esme, t. y. moksliškai brandindamas, jis turi juos įgalinti vėliau savarankiškai gyvenime detalizuoti studijuojant įgytąją mokslinę praktiką. Vien tik vadovėliais ar vadovėliniais konspektais to nebus galima padaryti, — dar reikia, kad studentai išmoktų ir problemiškai galvoti, ne vien tik aperceptyviai įsigyti palaidų, dažnai su gyvenimu visai nesusijusių žinių. Taigi mūsų universitetas lygiagrečiai turi būti ne tik mokomasis, bet ir tiriamasis. Ir toks jis iš tikrųjų galės būti tik tada, kai mes susirūpinsime savosios aplinkos tyrimu, savo materialiniu bei dvasinių lobių pažinimu.

Bet tai mes galime padaryti tik tikslingai sutvarkę visą grynojo mokslo darbą. Tai ypač yra reikalinga dėl to, kad iš vienos pusės mūsų finansinės pajėgos yra ir bus visuomet apibrėžtos, iš kitos pusės betvarkiškai ir išblaškytai dirbant tiriamuosius darbus dažnai be reikalo ir visai nevaisingai yra leidžiamos lėšos, eikvojama energija ir gaišinamas laikas. Tokiose aplinkybėse taip pat labai svarbu žinoti, kurie mokslai mūsų kraštui yra būtiniausi ir reikalingiausi. Pasakyti, kad visi mokslai mums lygiai yra reikalingi ir naudingi, negalima, nes

mūsų universitetas dėl finansinių šaltinių apibrėžtumo pirmiausia turi tenkinti būtiniausius ir reikalingiausius mūsų krašto reikalavimus ir todėl savaime jis negali būti universalus, t. y. daugelis grynojo mokslo šakų, kurios mūsų kraštui neturi tiesioginės reikšmės ir finansiškai mums neprieinamas, jam pasiliks tolimas.

Tačiau tiriamojo būtinųjų mokslų darbo mes negalėsime tol kaip reikiant sutvarkyti, kol tai darysime kiekvienas sau, kaip kam patinka arba geriau atrodo. Štai kad ir archeologijos dalykai: jie dabar yra taip išblaškyti ir netikslingai tvarkomi, kad iš jų visai nedaug tėra naudos. Visai kas kita būtų, jei archeologinis darbas būtų sukoncentruotas į vieną vietą: tada viską sistemingai sutvarkius būtų lengvai galima net ir mažesnėmis lėšomis daug daugiau padaryti (pav., piliakalnių iškasinėti ir kt.), nekaip lig šiol kad buvo. Arba štai kalbos dalykai: vienais vietovardžiais su asmenvardžiais rūpinasi Vidaus Reikalų Ministerija, kitais Valst. Archeologijos Komisija; lietuvių kalbos žodynas yra ruošiamas leisti maža su kuo tesiskaitant ir kaip reikiant tokiam rimtam darbui nepasiruošus; tarmių aprašymas buvo pavestas vienam svetimtaučiui, kuris dėl tam tikrų priežasčių negali atvykti į Lietuvą, ir dėl to tarminių monografijų leidimas nežinia kodėl jau bent keleri metai sulaikytas; lietuvių kalbos rašybos ir tarties su Švietimo Ministerijos pagalba negalima pirmyn nė žingsnio pastūmėti, nes vieni iš Šv. Ministerijos žmonių į tai žiūri kaip į nesvarbų dalyką, o kiti neranda laiko tuo rūpintis. Tas pat, galima pasakyti, yra su tautosakos, Lietuvos istorijos ir kitais dalykais.

Taigi dabartinė mūsų mokslinio darbo padėtis visai aiškiai rodo, kad taip toliau darydami, kaip lig šiol kad esame darę, mes nedaug ką galėsime laimėti lituanistinių mokslų srityje: tik vietoje stoviniuosime, laiką gaišinsime, netikslingai lėšas leisime ir tuo būdu, nežengdami pirmyn, pamažu užleisime savo natūraliąsias pozicijas kitiems. Juk ne be paslaptis yra Vilniaus Rytų Instituto siekiamieji tikslai, avangardiniai Karaliaučiaus universiteto užsimojimai ir kt. Mūsų kaimynai, tirdami savuosius dalykus, stengte stengiasi brautis į mums artimiausių mokslų sritį, ir jeigu mes čia dar ilgiau snūduriuosime, tai, po kurio laiko atsigodę, daug ko galėsime nustoti. Todėl tuo dalyku mes turime ko greičiausiai susirūpinti — turime įkurti tokią savą grynojo mokslo įstaigą, kuri suspiestų visas negau-

sias mūsų mokslines pajėgas ir planingiau bei tikslingiau sutvarkytų visą tiriamąjį darbą. Ir tai būtų ne kokia nors universiteto priešybė, bet aiškus jo papildinys: viena, šiokia įstaiga apimtų visus tiriamuosius darbus, kurie tiesiogiai yra susiję su mūsų kraštu, ne tik tuos, kuriuos dabar yra užsimojęs universitetas dirbti, bet ir tuos, kurie yra dirbami kitose vadybose; antra, sukoncentravus visą tiriamąjį lituanistinį darbą vienoje įstaigoje, universiteto žmonės, kurie yra linkę į tyrimus, savaime visi prisidėtų prie to darbo, o kurie daugiau linkę mokyti, kreiptų daugiau dėmesio į praktinį studentų paruošimą. Taigi šita lituanistinė grynojo mokslo įstaiga, arba lituanistikos institutas (plačia prasme suprantamas), savo esme ne tik ne priešinga universitetui, bet dar įneša daugiau aiškumo ir tikslingumo į visą universitetinį darbą. Iš kitos pusės, šitokiai įstaigai negali būti priešinga ir bet kokia švietimo vadovybė: viena, šį įstaiga būtų sudaroma kompetentingiausių žmonių, visas lituanistinių mokslų darbas būtų sukoncentruotas į vieną vietą, todėl ekonomiškai tai negalėtų brangiau atsieiti, juo labiau, kad tikslingai ir mokamai patikimų žmonių vedama ši įstaiga visų pirma žiūrėtų tik mokslinės naudos, ne ko kita; antra, tokia įstaiga švietimo vadovybei galėtų būti tik padėjėja, nes ji galėtų ją atpalaiduoti nuo bet kokios dalykinės (tik ne administracinės ar kontrolinės) mokslinio darbo priežiūros, kuriai ji, krašto švietimo vadovybė, dažniausiai visai neturi nei gerų specialistų, nei reikiamo prityrimo.

Todėl, remdamiesi tuo, kas aukščiau pasakyta, galime aiškiai tvirtinti, kad dabar jau yra visiškai pribrendęs reikalas kurti **lituanistikos institutą.** Tai ypač tenka pabrėžti dėl to, kad V. D. Universitetas Humanitarinių Mokslų Fakulteto iniciatyva šį reikalą pernai buvo visai konkrečiai iškėlęs — Šv. Ministerijai net buvo pristatęs jau paruoštą lituanistikos (arba Lietuvos tyrimo) instituto statuto projektą, tačiau lig šiol tuo reikalu nieko nebuvo padaryta. Nemanydami, kad kas iš pačių lietuvių galėtų būti priešingas šiam vieninteliam darbui, kuriuo mes geriausiai ne tik patys galime pasauliui pasireikšti, bet ir tikriausiai laiduoti savo tautybę, esame įsitikinę, kad pagaliau Šv. Ministerija ne tik tuo dalyku susirūpins, bet ir aktyviai parems šios įstaigos įgyvendymą. To mes iš jos visi laukiame.

Pr. Skardžius.

Lietuvos paleografijos reikalu

Humanitarinių Mokslų Fakultete prie istorijos seminaro pradėta kurti paleografijos skyrius, iš kurio ateityje galės susidaryti specialus paleografijos bei kitų vadinamųjų istorijos padedamųjų mokslų institutas. Paleografija, diplomatika, chronologija, sfragistika yra įprasta vadinti istorijos padedamaisiais mokslais. Toks šių mokslų pavadinimas yra ne visai tikslus, nes visi minėti mokslai yra lygiai reikalingi tiek istorikams, tiek teisės istorikams, tiek kalbininkams ir pagaliau visiems tiems, kam tenka turėti reikalo su praeities dokumentais bei rankraščiais. Tyrinėjant Lietuvos istoriją labai dažnai reikia naudotis archyvine medžiaga, nes mūsų istorijos dokumentų tik maža dalelė yra paskelbta. Bet kas nori dirbti archyvuose, tas turi būti susipažinęs su paleografija ir kitais istorijos padedamaisiais mokslais. Pavyzdžiui, ne visi dokumentai yra datuoti, tad istorikas turi mokėti iš paties dokumento rašto arba turinio nustatyti dokumento kilimo laiką ar net vietą. Daryti kokias nors išvadas iš dokumento rašto gali tik tas, kas yra susipažinęs su įvairių laikotarpių bei vietų rašto forma, rašybos technika ir rašomąja medžiaga. Šitoks rašto raidos pažinimas, kaip vienas iš svarbiausiųjų paleografijos uždavinių, yra būtinas kiekvienam norinčiam dirbti istorijos darbą. Be to, ir tiems istorikams, kuriems netenka dirbti archyvuose, paleografija, kaip kultūros istorijos dalis, neturėtų būti svetima.

Istorijos padedamiesiems mokslams Vakarų Europoje buvo kuriamos specialios mokyklos jau 19 šm. pradžioje. Paryžiuje 1821 mt. buvo įkurta „Ecole des chartes“. Vienoje 1854 mt. „Oesterreichisches Institut für Geschichtsforschung“. Toki institutai buvo įkurti Florencijoje, Romoje, Milane ir kitur. Šiais laikais vargu ar rastume Europoje universitetą, kuris neturėtų šiems mokslams specialaus instituto arba katedros. Mūsų Humanitarinių Mokslų Fakultetas šiais mokslais buvo susirūpinęs nuo pat savo įsikūrimo. Buvo nutarta juos įvesti, bet nebuvo specialistų, kas šiuos mokslus skaitytų, kas jais domėtųsi. Šiandieną fakultetas jau turi žmonių, kurie šiems mokslams yra specializavęsi ir galėtų pradėti šioje srityje dirbti, bet nėra šiems mokslams katedros. Mūsų praeitį tyrinėja mūsų kaimynai, bet jų daromos išvados dažniausiai yra tendencingos. Jie jau pradėjo tyrinėti ir Lietuvos paleografiją bei diplomatiką, bet ir čia neapsieina be tendencijų. Todėl laikas mums patiems pradėti tyrinėti savąją diplomatiką bei paleografiją. Humanitarinių Mokslų Fakultetas, suprasdamas šių mokslų reikšmę mūsų tautinei kultūrai, jau prieš metus pakvietė žinomą rusų paleografijos specialistą p. K. Jablonskį skaityti rusiškajai paleografijai. Be rusiškosios paleografijos, reikalinga mums dar lotynų, vokiečių ir lenkų paleografija, nes mūsų istorijos dokumentai yra parašyti lotynų, rusų, vokiečių ir lenkų kalbomis.

Fakultetas, kurdamas paleografijos ir kitų istorijos padedamųjų mokslų skyrių, pirmiausia susirūpino paleografijos mokymosi priemonėmis. Tomis priemonėmis gali būti originaliniai dokumentai arba jų fotokopijos. Tiesa, yra specialiai išleistų paleografijos lentelių, bet praktikos darbams jų neužtenka. Paprastai paleografijos institutai patys gamina sau mokslo priemones darydami dokumentų fotokopijas. Fotokopijos yra reikalingos ne tik paleografijai mokytis, bet jos turi ir mokslinės reikšmės, nes reikalui esant pavaduoja pačius originalus.

Mums, žinoma, daugiausia rūpi Lietuvos paleografija. Kadangi Lietuvoje dokumentai buvo rašomi lotynų, rusų, vokiečių ir lenkų kalbomis, tai atskirai tų kalbų paleografijomis ir tenka mums susirūpinti. Bendram lotynų ir vokiečių paleografijos kursui fakultetas pasirūpino nufotografuoti dalį Vienos universiteto instituto paleografijos lentelių. Specialiai Lietuvos lotyniškajai, vokiškajai ir rusiškajai paleografijai įsigyta itin vertinga Lietuvos kunigaikščių originalinių dokumentų fotokopijų kolekcija. Nufotografuota yra dalis Zigmanto, Švitrigailos, Kazimiero ir Aleksandro dokumentų. Vytauto dokumentų fotokopijos yra surinktos visos iš Varšuvos, Krokuvos, Vilniaus, Rygos, Karaliaučiaus ir Vienos archyvų. Trūksta tik tų kurie yra Maskvoje. Šita kolekcija yra be galo vertinga, nes Vytauto dokumentai yra išmėtyti įvairiuose archyvuose, kurie dažnai labai sunkiai prieinami. Mūsų valstybei būtų pasididžiavimas, jeigu ji galėtų išleisti visų Vytauto D. dokumentų fotokopijų albumą. Tuo galėtume daug patarnauti Lietuvos istorijai ir visai tautinei kultūrai. Tiesa, minėtas Vytauto D. dokumentų fotokopijas istorijos seminaras dėl lėšų stokos nėra dar įsigijęs nuosavybėn, bet jomis seminaras laikinai jau naudojasi. Privatinei Lietuvos diplomatikai įsigyta dalis Radvilų korespondencijos su Habsburgais. Iš viso yra padaryta apie tūkstantį nuotraukų.

Pirmieji žingsniai jau padaryti, bet reikalinga vyriausybės parama, kad pradėtą darbą galima būtų toliau tęsti.

L. Karsavinas.

Pertvarkomas Human. Mokslų F-to reguliaminas

Gyvenimui nuolat žengiant pirmyn, dažnai turime prie jo reikalavimų ir mes taikytis. Štai Human. Mokslų F-tas, iš pradžios neturėdamas kiek reikiant prityrimo ir daug ko negalėdamas numatyti, yra sudarinėjęs bent kelis reguliaminus, bet nė vienu iš jų negalėjo ilgiau tenkinti vis naujai iškylančių gyvenimo reikalavimų. Bet toks dažnas reguliamino kaitaliojimas

yra nepatogus nei pačiam fakultetui, nei studijuojantiesiems. Todėl pernai pavasarį buvo pasiryžta tą reikalą kiek galint nuodugniau ir visašališkiau išstudijuoti, geriau susipažinti su benusistojančiais gyvenimo reikalavimais ir paskutinįjį, 1931 m. paskelbtąjį, reguliaminą taip pertvarkyti, kad jis ko daugiausia tiktų gyvenimui ir taip greitai nebereikėtų jo keisti.

Visų pirma išrinktoji reguliamino pertvarkymo komisija yra konstatavusi, kad dabartiniam gyvenimui yra reikalingesni ne visažiniai enciklopedistai, geriau pasakius, diletantai, bet siauresni, t. y. daugiau moksliškai subrendę ir geriau gyvenimo praktikai pasiruošę, specialistai. Skatinimo arba žadinimo laikotarpis jau praėjęs, — dabar jau reikia dirbti patį kūrybos darbą. Todėl studijuojamieji dalykai toliau turi būti daugiau siaurinami ir gilinami, ne nuolat didinami ir be atodairos plečiami.

Šituo nusistatymu vadovaudamasi, komisija yra nusprendusi pasiūlyti studijas sutvarkyti ta prasme, kad paskaitos toliau būtų ne svarbiausias žinių šaltinis, bet tik orientacinės vadovės studijuojantiesiems. Todėl šalia paskaitų toliau yra numačiusi daug daugiau pratybų, negu lig šiol kad yra buvę.

Kad būtų galima lengviau ir greičiau orientuotis, studijų eigą numatoma taip sutvarkyti, kad vienas studijuojamas dalykas būtų su kitu susijęs vidujiniu sąryšiu. Todėl toliau komisijos manymu, turės būti įvesti minimumai, kurių neišklausius ir egzaminų neišlaikius nebus galima pereiti į tolimesnį semestrą.

Bet ypač naujuoju reguliaminu yra stengiamasi visas studijas padaryti kiek galima tikslingesnes. Pav., lig šiol buvo galima, specialybe pasirinkus lietuvių literatūrą, šalutinėmis grupėmis imti visai tolimus dalykus (pav., anglų ar kurią slavų literatūrą ir kt.). Bet dabartinėse gimnazijose lietuvių literatūrą ir kalbą dėsto tas pats mokytojas; todėl dažnai atsitinka, kad mokytojas, gerai dėstydamas literatūrą, visai menkai gali mokyti lietuvių kalbos. Kad to toliau nebūtų, lituanistų sutarimu toliau lygiagrečiai turės būti studijuojamos abi, lietuvių kalbos ir literatūros, grupės.

Taip pat norima ir svetimųjų kalbų mokytojus taip paruošti, kad jie gimnazijose tas kalbas galėtų visai laisvai dėstyti. Todėl tam reikalui, susitarus su specialistais, yra stengiamasi sustiprinti tų kalbų lektūras ir visas kitas su jomis susijusias studijas.

Pagaliau labai daug dėmesio kreipiama ir į pedagoginį būsimųjų mokytojų paruošimą. Tam reikalui yra gerokai pertvarkomos ir daugiau gyvenimo reikalavimams pritaikomos visos šios srities studijos.

P. Sk.

———/———

Teisių Fakulteto teisių skyriaus reformos klausimu

Teisių skyrius šiuo metu yra susirūpinęs dviem dalykais: dėstomųjų dalykų pertvarkymu ir personalo paruošimu. Teisių skyrius šiais atžvilgiais yra išimtinėje padėtyje. Mirus prof. Kriščiukaičiui ir Jaščenkai, dėl amžiaus pasitraukus prof. P. Leonui, Mačiui ir Moravskiui, teismų santvarkos įstatymu dėl nesuderinamumo pasirinkus advokatūrą prof. S. Bieliackinui, V. Stankevičiui ir A. Tumėnui, dėl susidėjusių aplinkybių nepavykus surasti kandidatų Klaipėdos krašte veikiančioms civilinės teisės ir baudžiamosios teisės sistemoms dėstyti, teisių skyrius atsidūrė sunkioje padėtyje. Savaime suprantama, kad, tokiai padėčiai esant, dalykų pertvarkymas, mokslo gilinimo prasme, pasidarė ypač sunkus. Tačiau, nežiūrint šių sunkumų, teisių skyriaus dėstytojai, apsvarstę esamą padėtį, rado reikalinga siūlyti padaryti kai kurių mokslo plano pakaitų. Apie tuos pasiūlymus čia toliau ir bus kalbama.

Mokslo planas norima pakeisti ir papildyti trejopa prasme, būtent, įvedant naujus dalykus, pertvarkant studijų eigą ir sustiprinant praktikos darbus bei svetimų kalbų dėstymą.

Geriau studentams paruošti siūloma įvesti tarptautinę privatinę teisę, bažnytinę teisę, finansų teisę, ūkio teisę ir Klaipėdos administracinę teisę.

1°. Įvesti privatinę tarptautinę teisę yra gyvas reikalas. Tai yra disciplina, kuri dėstoma visuose universitetuose ir kuri turi labai didelės praktinės reikšmės. Jos objektą sudaro nustatytieji dėsniai, kuriais vadovaujantis sprendžiamos atskirų kraštų normų kolizijos. Tam reikalui reikėtų papildyti etatus ir įsteigti naują katedrą.

2°. Bažnytinės teisės įvedimas fakulteto tarybos buvo jau anksčiau aprobuotas ir tam tikslui ruošiamas kandidatas. Čia studentai būtų supažindinami su tikybinių organizacijų būkle valstybėje. Tai nesudarytų atskiros katedros, o tebūtų tik valstybinės teisės papildinys; šiuo metu Klaipėdos statutas irgi sudaro valstybinės teisės kurso papildinį.

3°. Taip pat, atrodo, yra reikalinga papildyti teisių skyrių nauja disciplina — finansų teise. Tiesa, šiuo metu yra skaitomas finansų mokslas. Bet, daugumos manymu, būtų pravartu, kad teisininkai turėtų supratimo ne tik apie mokesčių pagrindus ir pagrindines mokesčių kategorijas, bet taip pat apie veikiančiąją

mokesčių sistemą. Tai, kas šiuo metu ekonomistų dėstytojų yra skaitoma, vokiečių vadinama finansų mokslu, o teisininkams yra būtina dar ir finansų teisė.

4°. Pastaraisiais laikais vis vaizdžiau pasireiškia naujos ūkio formos, kuriose vienokiu ar kitokiu būdu dalyvauja valdžios organai. Šie nauji institutai iš dalies reguliuojami viešosios, iš dalies privatinės teisės normų, pav., karteliai arba vadinamosios mišriojo ūkio bendrovės (Žemės Bankas, Lietuvos Bankas, Maistas, Lietuvos Cukrus) ir kit. Vokiečiai šiuos dalykus yra išskyrę atskirą grupę ir pavadino ūkio teise (Wirtschaftsrecht). Čia būtų analizuojami tokie institutai, kurie tradiciniuose finansų teisės ir civilinės teisės kursuose nedėstomi.

5°. Klaipėdos administracinės teisės įvedimas reikalingas Klaipėdos krašte veikiančioms sistemoms geriau pažinti, o taip pat ir tam, kad tie, kurie norės laikyti egzaminus prie Klaipėdos Krašto Direktorijos paskirtos egzaminų komisijos referendaro vardui įgyti, galėtų susipažinti su šia pagrindine teisės mokslo šaka. Tam tikslui turėtų būti įvestas naujas etatas.

Visus šiuos dalykus bus stengiamasi palaipsniui įgyvendyti.

Be to, teisių mokslo planą norima papildyti ir kita prasme, būtent, labiau išplečiant ir sustiprinant praktikos darbus. Kadangi per didelis studentų skaičius dabar neleidžia praktikos darbų gerai atlikti, tai yra pareikštas pageidavimas įvesti seminarus, kur galėtų dalyvauti tik aprėžtas studentų skaičius. Kiekvienam studentui būtų privalomas vienas seminaras. Čia studentas būtų nuodugniai supažindinamas su tam tikra smulkesne disciplinos šaka. Esamieji praktikos darbai būtų palikti.

Įvedus seminarus, tektų pertvarkyti ir dėstomųjų dalykų eigą, iškeliant į pirmuosius kursus daugiau teorinių dalykų, o paskutiniuosiuose kursuose sukoncentruojant daugiau praktikos darbų.

Taip pat didelio susirūpinimo kelia ir svetimųjų kalbų dėstymas, ypač rusų ir vokiečių, kadangi tomis kalbomis yra labai daug veikiančiųjų įstatymų tekstų. Yra būtina, kad studentai teisininkai galėtų laisvai skaityti rusiškus tekstus, o tie, kurie ruošiasi Klaipėdos kraštui, vokiškus. Atrodo keista, kad iš teisininko reikalaujama lotynų kalbos, romėnų teisei suprasti, bet nereikalaujama gero rusų kalbos mokėjimo. Esamieji reikalavimai, tuo atžvilgiu, yra nepakankami. Turėtų būti įvestos teisininkams specialinės tų kalbų lektūros. Ta prasme fakultetas jau daro žygių atitinkamose įstaigose. *D. Krivickas.*

Ekonominių studijų reformos reikalu

Teisių Fakulteto ekonominis skyrius studentų skaičiumi šiuo metu yra gausingiausias visame Universitete. Pačiame Teisių Fakultete iš bendrojo įregistruotųjų studentų skaičiaus 1085 šių metų pavasario semestre ekonomistai sudaro 58% (458 teisininkai ir 627 ekonomistai). Ekonomistų studentų skaičius Teisių F-te jau nuo 1932 m. buvo didesnis už teisininkų skaičių, ir ši tendencija, atrodo, bus pastovi ir ateity. Taigi ekonominės studijos pasidarė masinio susidomėjimo objektu, ir tinkamas studijuajančiųjų paruošimas ekonomisto profesijai darosi ypač aktualus reikalas. Čia nėra vietos smulkiai peržvelgti toms sąlygoms, kuriose ekonominis skyrius augo ir kodėl jau šiandien nebegalima tenkintis nusistovėjusia dėstomųjų ekonominio skyriaus dalykų, seminarų ir egzaminų tvarka. Ekonomikos studijų reformos reikalą gerai jaučia tiek to skyriaus dėstytojai, tiek ir studentai. Plačiai ir išsamiai šis klausimas nušviestas profesorių A. Rimkos ir P. Šalčiaus 1935 m. „Ekonomikos" Nr. 4 straipsniuose.

Ekonominio skyriaus dėstytojai yra įteikę Teisių F-to Tarybai svarstyti to skyriaus dėstomųjų dalykų, seminarų ir egzaminų pertvarkymo projektą, su kurio pagrindiniais dėsniais skaitytojai čia supažindinami. Reformos projektas atsižvelgia ne tik į ekonomikos teorijos bei ekonomisto profesijos gyvybinius reikalavimus, bet taip pat ir taupumo sumetimus.

Pirmiausia, reforma numato dėstomųjų dalykų pertvarkymą. Dabartiniu metu ekonomistai turi išklausyti 14 ekonominių dalykų, 7 juridinius ir 5 pritaikomuosius dalykus, pav., prekių mokslą, buhalteriją ir p. Egzaminų iš viso susidaro 25, o su kalbomis 27. Be to, ekonomistas privalo pasirinkti vieną iš 7 seminarų, po 2 val. per keturis semestrus. Dalykų sąrašas, pirmiausia, įtikina, kad ekonomistai turi klausyti per daug juridinių dalykų, tuo pačiu nuskriausdami savo specialybės dalykus. Be to, praktinis ekonomisto darbas irgi reikalauja tam tikros smulkesnės specializacijos, kurios, aišku, negali duoti dabartinė studijų sistema. Ekonominiame skyriuje jau kelinti metai sėkmingai veikiantieji seminarai ir turėjo tikslo bent kiek šią specializacijos spragą užkišti. Bet seminarai viso klausimo toli gražu dar neišsprendžia, reikalinga platesnė reforma. Reformos projekte numatomos dvi pagrindinės sekcijos: ekonomistų ir komersantų. Kituose kraštuose tokių sekcijų randame daug daugiau, Lietuvoj tuo tarpu gal užtektų tų dviejų pagrindinių sekcijų, smulkesnį specializavimąsi vėl paliekant seminaruose, kurių skaičius padidinamas. Pirmaisiais mokslo metais ekonomistai ir komersantai klausytų kartu bendruosius mokslinimo dalykus, o skyrimąsis prasidėtų tik antraisiais mokslo metais. Įvedami kai kurie nauji dalykai ir sudaro-

ma aiškesnė ir tikslesnė atskirų kursų klasifikacija bei specializacija. Komersantams ypač sustiprinami pritaikomojo pobūdžio dalykai, juos atleidžiant nuo bendresniųjų ekonomikos dalykų (ekonominių doktrinų istorijos ir kt.).

Antrą reformos dalyką sudaro egzaminu tvarka. Dabar praktikuojama egzaminų sistema yra individualinė: studentai egzaminus laiko pas dėstomo dalyko profesorių jo nustatytu laiku ir sąlygomis. Projektas numato kai kuriuos artimus kursus jungti į grupes ir tokių jungtinių dalykų egzaminus daryti komisijose. Tuo pačiu būtų pasiekiamas ir egzaminų skaičiaus sumažinimas. Be egzaminų, komisijose įvedama dar viena naujenybė, būtent: atsakomieji ekonominės politikos, socialinės politikos, komunalinės politikos, pinigų, bankų, kredito bei biržų ir konjunktūros egzaminai laikomi vienu kartu komisijoje ir tik po to, kai bus išklausyti visi 8 semestrai, gauti visų privalomųjų dalykų ir seminaro įskaitai ir kai kandidatas bus patenkinamai atlikęs auditorijoj šiam egzaminui atitinkamą rašomąjį darbą. Tai būtų egzaminai, kurie kai kur žinomi diplominių egzaminų vardu.

Taigi išplėtus ekonominių dalykų dėstymą, juridinius dalykus kiek susiaurinus ir įvedus specializaciją sekcijomis bei seminaruose, ekonominiame skyriuje mažiausiomis valstybės lėšomis galėtų būti tinkamai paruošti ekonomistai ir komersantai. Dabartiniu metu ekonominis skyrius yra vienintelis, kurio išlaidos studentų mokesčiais, dargi duoda valstybei tam tikrą „pelną". Ekonominio skyriaus dėstytojų paruoštoji reforma taip pat atsižvelgia į lėšų taupumą, ir jos įgyvendymas pareikalautų ne per didžiausių sumų pridėti prie esamųjų. O tinkamas ekonomistų ir komersantų paruošimas yra viso krašto reikalas.

Dz. Budrys.

Matematikos Gamtos Fakultetas

Kitiems fakultetams mažiau tenka aiškinti plačiajai visuomenei savo uždavinius: jų vardai gana aiškiai nusako, kurias mokslo sritis ir kuriais tikslais jie tyrinėja. Matematikos Gamtos fakultetas ta prasme yra kiek kitokioje padėtyje. Jau pats vardo dvilypumas sukelia kai kurių neaiškumų: ką, rodos, bendro turi matematika su gamtos mokslais, kuriuos daugumas vaizduojasi kaip biologijos mokslų kompleksą. Daugeliui taip pat neaišku, kuriais būtent tikslais einami jame tie ar kiti mokslai ir kurie specialistai ruošiami.

Dėl dvilypumo mūsų fakultetas yra dvilypis. Imdami kraštutinius jame dėstomų mokslų reprezentantus — grynąją matematiką ir biologijos mokslus, gausime sutikti, kad pirmieji jų turi daugiau filosofiškai spekuliatyvų, antrieji grynai realų eksperimentinį pobūdį. Jų ir metodai skirtingi, ir būtinos jiems priemonės žymiai skiriasi vienos nuo kitų. Dėl to tų kraštutinių mokslų darbininkams kartais esti sunku kitam kitą suprasti, ypač kai tenka skirstyti gaunamas kuklias lėšas mokslo priemonėms ir knygoms.

Tačiau gamtos mokslų vardas teikiamas ne vien tik biologijos, bet visiems tiems mokslams, kurie tiria gyvosios ir negyvosios gamtos objektus ir juos veikiančias jėgas (mineralogija, geologija, chemija, fizika...). Taip suprastieji gamtos mokslai vieni betarpiškai remiasi matematika, o daugumas kitų plačiai naudojasi tais pagrindiniais mokslais, kurie paremti matematika. Rezultatas yra tas, kad ir labai skirtingieji savo pobūdžiu bei metodais mokslai — grynoji matematika ir biologijos mokslai — randa kontaktą bendruose pagrindiniuose kursuose (pav., fizika, chemija).

Kaip kiekvieno kito, taip ir Matematikos Gamtos Fakulteto uždaviniai yra dvejopi: teikti savo studentams rimtų naujausių žinių iš tam tikrų mokslo sričių ir pačiam jas tyrinėti.

Pirmąjį šių uždavinių vykdydamas, Matematikos Gamtos Fakultetas sėkmingai aprūpina mokslu ne tik savo, bet ir kai kurių kitų fakultetų studentus. Taip antai, fizikos ir chemijos kursų klauso sykiu su mūsų fakulteto studentais visi medicinos ir technikos fakultetų pirmojo kurso studentai; diferencialinio, integralinio skaičiavimo, analizinės geometrijos — visi I. kurso studentai technikai; zoologijos ir botanikos — visi Medicinos Fakulteto studentai. Be to, mūsų fakultetas gauna aprūpinti specialiais kursais ir tam tikras siauresnes kitų fakultetų studentų grupes, pav., geografijos kursu — Teisių Fakulteto studentus ekonomistus ir Teologijos Filosofijos fakulteto geografijos ciklo klausytojus ir pan. Tuo būdu, pav., praėjusiame rudens semestre mūsų fakultete fizikos kurso turėjo klausyti 492 studentų, neorganinės chemijos 322 stud., organinės chemijos 85 stud., analizinės geometrijos 266 stud., diferencialinio ir integralinio skaičiavimo 266 stud., organinės ir neorganinės chemijos kurso medicinos fak. stud. 115, zoologijos kurso 209 stud., botanikos 209 stud. ir t.t.

Reikia neužmiršti tai, kad mūsų fakultete dėstomieji kursai savo esme būtinai turi būti rišami su studentų individualiniais praktikos darbais. Vadinasi, mūsų fakultetas, pats būdamas negausus studentais, vis dėlto gauna perleisti per savo svarbiąsias padedamąsias įstaigas didesnius, negu kiti fakultetai, studentų skaičius. Tai, žinoma, stato mūsų fakultetui didelius reikalavimus iš mokomojo bei padedamojo personalo, iš patalpų, mokslo priemonių ir lėšų pusės. Ištisa eilė fakulteto personalo narių, naudodamiesi bendromis fakulteto įstaigomis ir priemonėmis, aptarnauja tik kitų fakultetų klausytojus; įstaigų patalpos privalo būti tokios, kad sutalpintų kelis kartus daugiau studentų, negu jų yra pačiame mūsų fakultete; daug lėšų tenka išleisti per daug susivartojusioms mokslo priemonėms atnaujinti ar naujomis pakeisti, dideliam studentų skaičiui aprūpinti chemikalais, indais, literatūra ir kt.

Daug vargo teko padėti fakulteto įstaigų vedėjams, iki pavyko sukurti ir sutvarkyti padedamąsias įstaigas, paruošti reikiamą personalą, išrūpinti patalpų, mokslo priemonių; nemaža lėšų buvo ir valstybės tam skirta. Kas gavo arčiau susipažinti su mūsų fakulteto įstaigomis, manome, pripažins, kad daugumas jų (gal išskiriant geografiją, kuri neseniai buvo labai nuskriausta patalpų atžvilgiu ir dar nepakankamai aprūpinta mokslo priemonėmis), pajėgia sėkmingai, neblogiau kaip daugelyje kitų kraštų aukštųjų mokyklų, aprūpinti savo studentus kursais ir praktika.

Kiek yra fakultetas iš visų pusių pasiruošęs vykdyti ir antrąjį savo uždavinį — moksliškus tyrimus, teks pakalbėti kitą kartą.

Z. Žemaitis.

Technikos Fakulteto uždaviniai ir jų įvykdymo galimumai

Technikos Fakultetas, teturėjęs steigimo 1922 metais keliasdešimt studentų, dabar susilaukė jau apie 550 studentų. Didėja ir fakultetą baigiančiųjų skaičius: 1932 metais Technikos Fakultetas išleido 8 jaunus inžinierius, 1933 metais — 21, 1934 metais — 26, 1935 metais — 45. Šiais metais jau baigė šeši inžinieriai. Turint galvoje, kad diplominius projektus jau dabar dir-

ba 35 diplomantai, galima laukti, kad šių metų laida bus ne mažesnė už pernykštę. Iš viso nuo Technikos Fakulteto įsteigimo iki šios dienos yra baigę jame savo aukštąjį technikos mokslą 153 jauni inžinieriai, tame skaičiuje 92 statybininkai (60%), 28 elektrotechnikai (18%), 24 mechanikai (16%) ir 9 chemikai (6%).

Mūsų kraštas „sugėrė", jei taip galima pasakyti, visas tas jaunas jėgas ir laukia kitų laidų, nes inžinierių pertekliaus mes dar neturime ir, tur būt, negreit jo ir susilauksime: kad ir daug kas jau yra technikos srityje nudirbta baisaus karo nualintam kraštui atstatyti ir toliau jam kultivuoti, tačiau dar daugiau lieka atlikti. Mums dar trūksta planingo plentų tinklo, tiltų, gerų vieškelių; mūsų miestai, be Kauno ir Klaipėdos, neturi kanalizacijos ir toli gražu ne visi atitinkamai aprūpinti viešojo pobūdžio rūmais. Kraštas dar tebelaukia planingos elektrofikacijos. Tik dabar tepradedama rūpintis savo kuru — durpėmis — ir po truputį mažinti kuro importą, kuriam mes, turėdami savo kuro didžiausius perteklius, esame išleidę bemaž iki 10% savo viso importo sumos. Pradedama suprasti, kad ir „ūkininkų kraštas", kaip nuolat apibūdinama Lietuva, vis dėlto yra reikalingas savo pramonės, nes ir ūkininkui reikia ir kirvio, ir šakių, ir muilo, ir odos bei audinių ir žemės ūkio mašinų, ir daugelio kitų dirbinių, kurių jis pats pasigaminti negali. Pagaliau ir ūkininko darbo vaisiai — javai ar gyvuliai — neturėtų būti išvežami žaliavos pavidalu, o perdirbami aukštesnės vertės fabrikatais, kaip kad tai jau daroma gyvulininkystės produktų srity. Laukia žmonių su techniniu mokslu ir iniciatyva ir mūsų gipso klodai šiaurės Lietuvoje. Geologiniai tyrinėjimai, jei jie bus planingai atliekami, gal ir mums suras dar ir kitų tinkamų eksploatacijai mineralų ir tuo būdu dar padidins numatomąjį techninio darbo mūsų inžinierių sritį. Tenka pridurti, kad mūsų kuriamoji pramonė, nors ir vietos paklausai tenkinti turi didelės reikšmės mūsų jaunajai darbininkų kartai, galėtų aprūpinti darbu mūsų gyventojų prieauglį ir tuo būdu padėtų apsieiti be taip žalingos mums dabar emigracijos į visokias Argentinas, kur dabar mūsų emigrantai patenka su dideliu vargu ir tą vargą ten toliau kenčia.

Kiekviena aukštoji technikos mokykla pirmiausia turi turėti galvoje krašto reikalus ir todėl būsimuosius inžinierius privalo tinkamai paruošti toms specialybėms, kurių kraštas yra di-

džiai reikalingas. Tuo yra vadovavęsis ir mūsų Technikos Fakultetas.

Nualintas ir pusiau sudegintas kraštas po karo pirmoje eilėje reikalavo statytojų ir antroje technologų užsilikusioms gausingoms įmonėms prižiūrėti ir vesti. Pirmasis Technikos Fakulteto mokslo planas numatė rengti mechaninės specialybės inžinierius, statybininkus ir inžinierius technologus. Dvejiems metams praslinkus, kraštas pareikalavo ir kitų specialybių: chemikų ir elektrikų, ir todėl šis mokslo plaas buvo smulkiau detalizuotas, suskirstant technologijoss kyrių į tris specialybes: mechaninės technologijos, cheminės technologijos ir elektrotechnikos. Penkeriems metams praslinkus, Technikos Fakultetas dar kartą pertvarkė savo mokslo planus, papildydamas juos naujais dalykais (verpimas ir audimas, specialus techninės chemijos kursas, laivų statyba, aviacijos pagrindai ir kiti kursai): tų dalykų studijavimas pasirodė reikalingas dėl kilusio panašių specialistų pareikalavimo. Suminėtuosius dalykus jau galima buvo įvesti, nes buvo susilaukta užsieny šioms sritims pasiruošusių specialistų.

Didėjąs studentų skaičius ir tobulinami ir detalizuojami mokslo planai vertė Technikos Fakultetą didinti savo mokomąjį personalą, kviečiant į šį svarbų valstybinį darbą visas žymesnes krašte buvusias technikos pajėgas. Teko kviesti specialistus nors ir kitur tarnaujančius, kad tik būtų galima aprūpinti atitinkamą dalyką geru specialistu. Tuo būdu susidarė dėstytojų kadras, greta kurio buriasi jau ir būsimieji to kadro įpėdiniai: laborantai ir asistentai, daugiausia kviečiami iš to paties Technikos Fakultetą baigiusiųjų gabesnių inžinierių. Jie gilina savo žinias ir rengiasi pavaduoti senąjį kadrą. Kai kurie jų jau gavo leidimą dėstyti katedrų vedėjų priežiūroje. Tačiau tos jaunos kartos moksle tobulinimas ir parengimas busimam esamojo kadro pavadavimui susiduria su didele kliūtimi.

Technikos mokslų studijavimas yra neįmanomas be tam tikrų laboratorijų, mokymo dirbtuvių, muziejų ir kabinetų, aprupintų modeliais, atitinkamų pavyzdžių kolekcijomis, tyrimo aparatais ir įrankiais bei mašinomis. Visas tas įrengimas, mokslo priemonėmis vadinamas, yra būtinas ne tik tam, kad studentai galėtų atlikti einamojo mokslo pratybas ir praktinius darbus, bet ir moksliniam paties technikos srity besitobulinančio jaunojo personalo darbui. Vien techninės literatūros studijavi-

mu pagilinti žinių ar įsigyti mokslo laipsnį negalima. Antra vertus, tokiems darbams atlikti reikalingos ir atitinkamos patalpos. Ir viena ir kita reikalauja nemaža lėšų; pavyzdžiui, Petrapilio politechnikos institutas, visai moderniai savo laiku įrengtas, kainojo 9 milijonus aukso rublių. Mūsų sąlygose apie tokį įrengimą netenka nė svajoti, tačiau vis dėlto, Technikos Fakultetą steigiant reikėjo aprūpinti pagal krašto materialinį pajėgumą bent būtiniausiomis mokslo priemonėmis ir reikalingiausiomis patalpomis, sudarant planą jo tolimesnei plėtotei. Deja, dėl tam tikrų priežasčių, kurių čia nenagrinėsime, to nebuvo padaryta, ir Technikos Fakultetas pradėjo savo darbą, galima sakyti, primityviausiose sąlygose. Iš gaunamųjų kasmet kuklių lėšų buvo per keletą metų labai gerai aprūpinta statybos statikos katedra, kurios medžiagų atsparumo laboratoriją (smulkų jos aprašymą žiūr. „Technikos“ Nr. 7, 585—599 psl.) galima laikyti visai tinkama ne tik mokymui, bet ir mokslo darbui, ir tuo būdu atsiekusia užsibrėžto ir mums prieinamo lygio. Kiek vėliau buvo patenkinamai aprūpintos elektrotechnikos ir cheminės technologijos katedros, taip pat jau įsigijusios nemažos vertės įrengimą, kuris leidžia toms katedroms be ypatingų sunkumų varyti savo mokymo ir mokslo darbą. Tačiau ir tos pastarosios katedros, ypač cheminės technologijos katedra, neturi patenkinamų patalpų. Kitų katedrų vedėjai, kasmet mažėjant lėšoms mokslo priemonėms įsigyti, yra rūpinęsi surinkti reikalingą studentų ir praktikos darbams atlikti įrengimą iš esamų krašte kitoms įstaigoms nereikalingų senų aparatų ir mašinų ir rinkę dėstymui reikalingas kolekcijas. Tuo būdu gautas ir atremontuotas turtas vartojamas praktikos darbams, neremontuotinas — naudojamas kaip modeliai. Asignuojamos daugiau negu kuklios lėšos buvo sunaudojamos naujiems tyrimo aparatams ir įrankiams įsigyti. Tuo būdu vargais negalais išaugo Technikos Fakultete, be jau anksčiau minėtų trijų mokslo įstaigų, dar metalų technologijos laboratorija, mokomoji mechaninė dirbtuvė, šiliminių variklių laboratorija, geodezijos kabinetas, tiltų kabinetas, hidrotechnikos kabinetas, mechanikos kabinetas, kelių kabinetas. Visos tos įstaigos (kurių aprašymą skaitytojas gali rasti minėtame jau „Technikos“ Nr. 7) jau turi būtiniausią mokymui įrengimą, kuris kasmet auga, tačiau ne viena jų, gal išskyrus statybos ir elektrotechnikos katedras, neturi žmoniškos patalpos, ir daugelis neturi reikalingo įrengimo mokslo tyri-

mams daryti, be kurių, kaip jau minėta, negalima parengti iš jaunosios kartos būsimųjų seno kadro pavaduotojų—dėstytojų.

Technikos Fakulteto perkelimas į naujai pastatytuosius fizikos chemijos rūmus Aleksote, kuriuose dabar jis ir atlieka savo darbą, patalpų klausimo neišsprendė. Technikos Fakultetas tuose rūmuose tegavo savo reikalams IV aukštą, dalį I aukšto, dalį rūsio, iš viso 1400 m^2, arba 36%, rūmų grindų ploto. Be to, gauta teisė pakaitomis naudotis drauge su kitu fakultetu trimis auditorijomis. Gautosios patalpos yra tokios mažos, kad jose netelpa net turimas kuklus įrengimas; be to, jos yra visai nepritaikintos darbui. Pavyzdžiui, metalų technologijos laboratorija turi patalpą, skirtą sargų butams, be ventiliacijos, kuri buvo įtaisyta vėliau ir, žinoma, nedaug ką tepadeda; joje dirba 3 žmonės atlikdami iš visos Lietuvos įstaigų gaunamas metalų analizės; brangesnieji aparatai laikomi koridoriuje dėl vietos ankštumo ir kad juos būtų galima apsaugoti nuo kenksmingo dujų veikimo. Organinės technologijos laboratorija, perėmusi iš buv. valstybinės laboratorijos organinių junginių analizes ir turinti tokių analizių keliasdešimt tūkstančių per metus, gavo šiam darbui atlikti patalpą, kaip kajutę padarytą iš buvusios normalios patalpos; šioje „kajutėje" dirba keli žmonės. Šiliminių variklių laboratorijos surinktieji ir atremontuotieji garo ir vidaus degimo varikliai paties personalo pastangomis yra sustatyti mediniame, iš lentų sukaltame barake, kurį dėl gaisro pavojaus ir prastos išvaizdos tam tikra statybos priežiūra reikalauja nugriauti.

Dabartinė Technikos Fakulteto padėtis, trumpai sakant, taip atrodo.

Iš keturių elementų, kurie sudaro Technikos Fakultetą, būtent: mokomojo personalo, besimokančio jaunimo, mokslo priemonių ir reikalingo mokslo ir mokymo darbui atlikti patalpų:

a) Technikos Fakultetas turi kad ir ne visai pakankamą dėstytojų kadrą, kurį, normalioms sąlygoms esant, būtų galima papildyti iš kasmet priaugančios naujų inžinierių kartos, jei esamasis dėstytojų kadras būtų įgalintas mokslinti tinkamus pavaduotojus;

b) Studentų kiekis yra mūsų kraštui pakankamas;

c) Mokslo priemonių Fakultetas turi per maža: jomis tegalima dirbti tik studentų mokymo darbą, bet sunku, o kai ku-

rioms katedroms ir visai negalima dirbti mokslinio tyrimo darbo ir tuo pačiu negalima mokslinti būsimojo mokslo darbininkų, kurie, neatlikę mokslo darbų ir neįgiję mokslo laipsnių, ir formaliai negali tapti profesoriais;

d) Patalpų stokos atžvilgiu Technikos Fakulteto padėtis yra toliau nebepakenčiama ir tenka apgailestauti, kad į šį reikalą nebuvo lig šiol kreipiama tinkamo dėmesio.

Apie tai, kas būtų pirmoje eilėje statytina, teks pasisakyti kitą kartą.

V. Mošinskis.

Ar keltinas Evangelikų Teologijos Fakultetas į Klaipėdą?

Pastaruoju metu tai Klaipėdos spaudoje, tai kai kurių atskirų klaipėdiečių buvo pasisakyta už Evangelikų Teologijos Fakulteto kėlimą į Klaipėdą. Tai buvo motyvuojama tuo, kad į evangelikų daugumos krašto centrą atkeltas kalbamasis fakultetas daug padėtų to krašto lietuvybei ir bažnyčiai sustiprėti. To kėlimo šalininkai tikisi, kad fakultetas didžiai paveiktų Klaipėdos krašto lietuvininkų tautinį ir bažnytinį gyvenimą, bet iš tikrųjų pamiršta ar gerai nesupranta tikrosios minimo fakulteto paskirties. Šio fakulteto tiesioginis uždavinys yra paruošti subrandintus darbininkus evangelikų bažnyčiai. Šiam brendimo ir mokslo darbui fakulteto studentai turi skirti visas savo jėgas. Lietuvos evangelikų liuteronų parapijoms mažiausia dar trūksta 15 kunigų. Dėl to evangelikai studentai reikia itin skatinti imtis tiesioginio mokslo darbo. Esant tokiai didelei dvasininkų stokai, studentus teologus Klaipėdoje apkrovus visuomeniniu darbu, iš tikrųjų nebūtų patarnauta nei tautybei, nei bažnyčiai ugdyti.

Be to, atkėlus fakultetą į Klaipėdą, nukentėtų ir pats fakulteto darbas. Fakultetą atplėšus nuo universiteto, eilė filosofinių ir filologinių dalykų, kurie dabar išeinami Humanitarinių Mokslų Fakultete, Klaipėdoje, neįsteigtas dar kelių mokslo katedrų, visai negalėtų būti išeiti. Taigi fakulteto kėlimas į Klaipėdą yra susijęs dar ir su išlaidų padidėjimu Evangelikų Teologijos Fakulteto reikalams. Trijų paskirų tautybių to fakulteto studentai politiškai įkaitintoje Klaipėdos atmosferoje būtų veikiami tautinio antagonizmo, nes vieniems stojus dirbti lietu-

vybei ir bažnyčiai, kitų dviejų tautybių to paties fakulteto studentams, — o jų yra ne mažiau kaip trečdalis, — reikėtų laikytis nuošaliai ar pasyviai. Klaipėdoje jau kartą buvo sudaryta teologams ruošti mokykla. Iš dvylikos šią mokyklą lankiusiųjų tik trys tebaigė Kaune Evangelikų Teologijos Fakultetą. Be to, iš viso besimokančius ir bebręstančius teologus apkrauti Klaipėdoje visuomeniniu darbu, kaip siūlo fakulteto perkėlimo šalininkai, moksliniu ir pedagoginiu požiūriu yra nerimtas sumanymas. Be abejojimo, Kaune fakulteto studentams yra daug geresnės mokslo sąlygos: čia studentai teologai daug geriau moksliškai pasiruošę galės baigti mokslus, negu Klaipėdoje, įsitraukdami į visuomeninį darbą.

P. Jakubėnas.

K R O N I K A

Garbės titulų suteikimas.

Teisių Fakulteto Taryba, kovo m. 12 d. nutarė suteikti d-rui Jonui Šliupui garbės daktaro laipsnį už jo nenuilstamą kovą dėl tautos teisių.

———

Š. m. vasario mėn. 8 d. Evang. Teologijos Fakulteto Taryba suteikė teologijos daktaro h. c. laipsnį Latvijos ev. liut. arkivyskupui prof. dr. Teodorui Grinbergui.

Mokslo personalo kvietimai ir pakėlimai

Ord. profesorius d r. P r. D o v y d a i t i s, sausio mėn. 16 d. pašalintas iš Universiteto, iš naujo išrinktas ir prezidento paskirtas o. profesoriumi religijų istorijos katedrai nuo kovo mėn. 16 d.

———

1935 m. spalių mėn. 9 d. Respublikos Prezidento aktu atleisti iš pareigų ekstraord. prof. S. Bieliackinas, doc. V. Stankevičius ir doc. A. Tumėnas nuo 1935 m. rugsėjo mėn. 1 d.

———

1935 m. spalio 30 d. viešame Teisių Fakulteto Tarybos posėdy vyr. asist. dr. D. Cesevičius, paskaičiusiam habilitacijos paskaitą „Visuomeniškumo argumentas mūsų laikų ūkio santvarkoje“, Fakulteto Taryba suteikė venia legendi.

1935 m. lapkričio 7 d. doc. Kazys Šalkauskis išrinktas ekstraordinariniu profesorium, privatdocentas Antanas Tamošaitis — docentu ir vyr. asistentas Domas Cesevičius — privatdocentu, ir visi trys patvirtinti toms pareigoms nuo 1935 m. sausio 1 d.

———

Promocijų Komisijai pasiūlius, 1936.I.23 Teisių Fakulteto Taryba nutarė Klaipėdos Krašto baudžiamajai teisei dėstyti ordinarinio profesoriaus teisėmis vienam semestrui pakviesti prof. Paulių Baumgarteną ir pavesti dekanui tuo reikalu tartis su prof. Baumgartenu ir įstaigomis, nuo kurių pareina leidimas pakviesti.

———

Promocijų Komisijai pasiūlius, 1936.II.6 T. Fakulteto Taryba nutarė Klaipėdos Krašto civilinei teisei dėstyti ekstraordinarinio profesoriaus teisėmis iki 1937 m. rugsėjo 1 dienos pakviesti prof. A. Saengerį ir pavesti dekanui tuo reikalu tartis su prof. Saengeriu ir įstaigomis, nuo kurių pareina leidimas pakviesti.

———

1935 m. rugsėjo 26 d. jaun. asist. Alg. Penkaitis išrinktas vyr. asistentu ir pavesta jam nuo 1936 m. pavasario semestro pradžios skaityti teisės filosofijos istoriją, o nuo 1935 metų lapkričio 2 d. pavesta Klaipėdos krašto civilinės teisės pratybos — po 2 savait. val. — tiems studentams, kurie yra tą kursą išklausę.

1935 m. rugsėjo mėn. 26 d. jaun. asist. Vyr. Jurgutis išrinktas vyresniuoju asistentu ir pavesta jam nuo 1935 m. lapkričio 1 d. skaityti baudžiamosios teisės bendrąją dalį.

1935 m. rugsėjo 5 d. dvejiems metams jaun. neet. asist. prie civilinės teisės ir civilinio proceso katedros išrinktas Jul. Smetona 1935 m. lapkričio 7 d. jis išrinktas dvejiems metams jaun. etat. asist. tai pačiai katedrai.

Privatd. med. dr. B. Sidaravičius nuo š. m. kovo m. 1 6d. Respublikos Prezidento aktu paskirtas odos ir veneros ligų katedros docentu. Naujas docentas gimė 1897 m. Yra Lietuvos kariuomenės kūrėjas savanoris. Baigė Karo Aviacijos Mokyklą; dalyvavo kovose su bolševikais. 1922 m. įstojo į Leipzigo U-tą Med. F-tą. 1935 m. persikėlė į mūsų Med. F-tą ir gavo čia gydytojo diplomą 1928.V.25 d. Studentaudamas tarnavo aviacijoje ir gavo oro žvalgo vardą. Nuo 1926 m. lapkričio 1 d. buvo jaun., paskui (nuo 1929 m. gruodžio m. 1 d.) vyr. asistentu odos ir veneros ligų klinikoje. Buvo metams komandiruotas užsienin tobulintis savo specialybėje. 1932 m. gavo medicinos daktaro laipsnį, apgynęs disertaciją: „Odos alergija ir jos gydymas". 1935 met. išrinktas privatdocentu. Nuo 1935 m. rudens semestre ėjo odos ir veneros ligų katedros vedėjo pareigas. Dr. Sidaravičius yra paskelbęs eilę darbų iš savo specialybės, įvertintų ir užsieninių specialistų.

Š. m. pavasario semestre prileisti prie daktaranto egzaminų gyd. Baronas, gyd. Gudaitis ir gyd. Stonkus.

1936.I.21. Į laisvą neorganinės ir analitinės chemijos katedros vyresniojo mokslo personalo etatą išrinktas vyresnysis organinės ir fiziologinės chemijos katedros asistentas inž. dr. A. Zubrys docento pareigoms eiti.

Dr. A. Zubrys gimė 1900.IX.10 Gluosnykų k. Alytaus apskrityj. 1918 m. baigė Ventspilės Realinę Mokyklą Rybinske. 1918—1919 vedė Alytaus dviklasę mokyklą. 1919.II.1 stojo savanoriu į I Lietuvos pėstininkų pulką. Dalyvavo mūšiuose ties Alytumi. 1919.VII.6 baigė I-ją Karo Mokyklos laidą. 1921.VIII.1 batalijono vado teisėmis operacijų skyriaus viršininko II-sis padėjėjas. 1922 m. pavasarį lankė Aukštuosius Kursus. 1922—1923 Aukštosios Technikos Mokyklos Charlottenburge chemijos skyriaus klausytojas. 1926 m. įgijo Lyono Universitete „École de Chimie Industrielle" chemijos inžinieriaus diplomą. Dar metus čia studijavo. 1927.IX.1 Tauragės Aukštesniosios Komercijos Mokyklos mokytojas. 1928.IV.15 Matematikos - Gamtos Fakulteto organinės ir fiziologinės chemijos katedros jaunesnysis asistentas. 1928.X.9 — vyresnysis asistentas. 1931.X.I — 1933.IX.1 komandiruotas su Švietimo Ministerijos stipendija Ciuricho universitetan studijų reikalais. Yra atspausdinęs: 1) Organinės chemijos praktikos darbai I. Vadovėlis studentams. 2) Drauge su prof. P. Karrer, R. Morf, E. V. Krauss. Pflanzenfarbstoffe. XXXIX. Vermischte Beobachtungen über Carotinoide (α — Carotin, Zeaxanthin, Carotinoide aus Kakifrüchten). Helvetica Chimica Acta. XV. 490 — —493 (1932).

3) Pflanzenfarbstoffe LIII. Beitrag zur Kenntnis des Xanthophylls und Violaxanthins drauge su P. Karrer, R. Morf. Helvetica Chimica Acta. XVI. 977—979 (1933).

4) Drauge su H. v. Euler, P. Karrer 5. Wachstumsversuche mit Carotinoiden. Helvetica Chimica Acta. XVII. 24—29 (1934).

5) Disertacija: „Ueber die Phytoxanthine Xanthophyll und Zeaxanthin. Fitoksantinai — ksantofilas ir zeaksantinas" išspausdinta V. D. U. Matematikos - Gamtos Fakulteto Darbuose 1934 m. VIII t. 257—320. Pats darbas atliktas Ciuricho Universiteto chimijos institute pas prof. P. Karrer. 1931—1933.

1935.II.19 viešame Fakulteto Tarybos posėdyj apgynė disertaciją ir gavo daktaro laipsnį „magna cum laude".

Respublikos prezidentas š. m. kovo mėn. 11 d. švietimo ministerio teikimu (š. m. kovo mėn. 6 d.) mineralogijos ir geologijos katedros privat-

docentą Juozą Dalinkevičių paskyrė tos pat katedros docentu nuo 1936.III.16.

Doc. J. Dalinkevičius gimė 1893 m. birželio 1 d. Pamušio k. Ukmergės apskr. 1911 m. baigė gimnaziją Gardine; tais pat metais įstojo į Petrapilio Universiteto Fizikos - Matematikos Fakultetą. 1912 m. išlaikė konkursinius egzaminus į Kalnų Institutą Petrapilyj. 1919 m. paliktas prie to Instituto geodezijos katedros profesūrai ruoštis; ten dirbo iki 1924 m. Dalyvavo geologinėse ekspedicijose Dono baseine, Turkestane, Kryme, Pečoros krašte, žiemių Urale, Estijoj, Karelijoj. Išdirbęs grafinį metodą įvairioms tektoninėms ir geologinio kartiravimo problemoms spręsti, sudaręs tais klausimais privalomą kursą, skaitė jį 1923—1924 m. stratimetrijos arba kalnų geometrijos vardu Kalnų Institute. 1925.VI.2 vyresnysis geologijos ir mineralogijos katedros laborantas. Dalyvavo Lietuvos geologiniuose tyrinėjimuose. 1930.II.17 papildė mokslus ir gavo Lietuvos Universitete diplomuoto technologijos inžinieriaus vardą. 1932—1933 m. buvo komandiruotas į Berlyno, Briuselio, Austrijos universitetus pasitobulinti petrografijos ir paleontologijos srityse. 1933. IV. 2 Graco Universitete įgijo filosofijos daktaro laipsnį. Jo disertacija: „Die Tertiäraablagerungen Litauens mit Berücksichtigung des mitteldevonischen Old Red des Šventoji Flusses als ihre Unterlage“. 1930— — 1931 Aukštuosiuose Karininkų Kursuose skaitė topologiją. 1930 m. — jaunesnysis, 1931 m. vyresnysis asistentas.

Mokslo darbų sąrašas:

1) Применение графического метода при составлении асгрономических эфемериз.

2) Стратиметрия (горная геометрия) 1924.

3) Lietuvos 1934—25 m. geologinių tyrinėjimų trumpa apžvalga. Kosmos, 1928.

4) Nauji bruožai apie šiaurinės Lietuvos ir Kuršo geologiją ir jų ryšiai su vidurine Lietuva. Kosmos, 1928.

5) Lietuvos ir jos pakraščių pagrindinis (subdiluvinis) reljefas, Kosmos, 1930.

6) Lietuvos molių tyrinėjimai, Technika. 1931.

7) Topologija. Geologiniai pagrindai mokslo apie reljefą. 1931.

9) Lietuvos terciaras ir jo ryšiai su Latvijos devonu. M.-G. F. Darbai, 1932.

9) Lietuvos terciaras ir jo ryšiai Šventosios rajone su vidurinio devono oldredu ir preglacialu.

10) Lietuvos kreida. Kosmos, 1934.

11) Papilės jūros profilio ir tektonikos klausimu. Kosmos, 1934.

12) Lietuvos reljefo formos ir jų kilmė. Mūsų Žinynas. 1935.

13) Lietuvos kreidos fosilinės žuvys. I. Selachii. M.-G. F. Darbai, 1935.

1935.VI.4 viešajame Fakulteto Tarybos posėdyj apgynė habilitacinį darbą: „Lietuvos kreida“ ir gavo „venia legendi“ teisės (privatdocento titulą). Privatdocento titulą Švietimo Ministeris patvirtino 1935.VII.13.

Fakulteto Taryba dr. J. Dalinkevičių išrinko docentu š. m. sausio mėn. 10 d.

Š. m. kovo mėn. 1 d. Fakulteto Taryba suteikė vyresniajam fizinės chemijos katedros asistentui dr. J. Matuliui privatdocento titulą.

Dr. Juozas Matulis gimė 1899 metais kovo mėn. 19 d. Tatkonių k. Skapiškio valč., Rokiškio apskrityje. 1924 m. baigė „Lietuvos Mokytojų Profesinės Sąjungos Gimnaziją Suaugusiems“. 1929 m. baigė M.-G. F. fizikos-chemijos skyrių. 1934 m. apgynė disertaciją „Fotodichroizmo tyrinėjimai organinių dažų kolodijaus ir želatinos sistemose“ ir įgijo „Doctor scientiae“ mokslo laipsnį su pažymiu „magna cum laude“. 1920— 1923 tarnavo Lietuvos kariuomenėje, vėliau Susisiekimo Ministerijoje. 1928.VI.1 Medicinos Fakulteto fiziologijos ir fiziologinės chemijos katedros vyr. laborantas. 1930.IV.1 — vyresnysis asistentas. 1930.XII.1 M. G. F. fizinės chemijos katedros vyresnysis asistentas. Buvo komandiruotas į Leipcigą žinioms pagilinti. Ten dirbo fizinės chemijos institute fotochemijos ir mokslinės fotografijos skyriuje pas prof. F. Weygert'ą. Studijavo fiziką, rentgenografiją, koloidų chemiją pas prof. Debye, Schiebold'ą ir W. Ostwald'ą.

Yra paskelbęs:

1) „Die Kolloidchemischen Grundlagen der Photoanizotropie" (Kartu su prof. Weygert'u) Kolloidchemische Berichte B. 28. 384—412 (1933).

2) „Fotodichroizmo tyrinėjimai organinių dažų kolodijaus ir želatinos sistemose". M. G. F .Darbai, t. VII, pusl. 191—275 (1934).

3) Fizinės chemijos praktikos darbai, I 216 p. 1935.

4) Fizinės chemijos praktikos darbai II (elektrochemija). 1936.

5) „Weygerto efektas ir fotocheminiai procesai sidabro halogenidų želatinoje". M. G. F. Darbai, t. X, 139—198 p. (1936).

Yra parašęs dar visą eilę smulkesnių straipsnių.

Š. m. kovo mėn. 31 d. Matematikos Gamtos Fakulteto Taryba suteikė vyresniajam fizikos katedros asistentui dr. Antanui Puodžiukynui „venia legendi".

A. Puodžiukynas gimė 1898.II.5 d. Galienų k. Marijampolės apskr. Pradžios mokyklą baigė Višakio - Rūdoje, gimnaziją — Kaune 1922 m. Baigęs gimnaziją 3 semestrus mokėsi Muensterio Universitete, o vėliau Vienos Universitete, kurį baigė 1927 m. daktaro laipsniu. Fiziką klausė pas prof. Schmidt'ą Muenstery, ir pas Ehrenhaft'ą, Lecher'į, Thiring'ą, Kettler'į Vienoj.

Baigęs universitetą vienerius metus mokytojavo Plungės Realinėj Gimnazijoj. 1928 m. buvo pakviestas Matematikos - Gamtos Fakulteto fizikos katedros asistentu.

A. Puodžiukyno spausdinta:

1) Disertacija: Ueber die elektrische Leitfaehigkeit des Palladiums in Hochvakuum und in verschiedenen Gasen. Zeitschrift fuer Physik. 1927 m.

2) Ginčas dėl elektrono. Kosmos, 1929.

3) Žmogaus pastangos tiksliau pažinti gamtą. Kosmos 1931.

4) Kartu su dr. J. Matuliu. Radio fotografija ir televizija. Kosmos, 1931.

5) Kosminiai spinduliai ir kosmogonijos problema. Kosmos, 1932.

6) Apie priežastingumą ir valios laisvę šių dienų fizikos požvilgiu. Logos, 1933.

7) Habilitacijos darbas: Elektrinės poladžio varžos ir jo struktūros kitimas. Mat.-G. F. Darbai. X t. 1936.

8) Kartu su A. Pikūnu. Struktūros, temperatūros ir okliuduoto vandenilio įtaka elektrinei paladžio varžai. M.-G. F. Darbai. X t. 1936.

Ištisą eilę trumpesnių straipsnių yra skaitęs radiofone.

Š. m. kovo mėn. 1 d. Fakulteto Taryba išrinko Jurgį Kuprevičių laikinai eiti Botanikos Sodo adjunkto pareigoms ir Aleksą Starostiną taip pat laikinai Botanikos Sodo inspektoriaus pareigoms eiti.

Š. m. pradžioje (I.29) d.) viešai apgynė savo disertaciją ir gavo inžinerijos daktaro laipsnį technologijos diplomuotas inžinierius Juozas Indriūnas, baigęs Technikos Fakultetą 1929 metų pradžioje ir nuo to laiko dirbęs Technikos Fakultete kaipo statybinės statikos katedros jaun., o paskui vyresnysis asistentas. Dr. Indriūnas specializavosi plaušinių medžiagų technologijoje; iš tos srities parašė ir savo disertaciją („Vilnų plaukeliai lankstomi pavargsta"). Tyrinėdamas vilnų plaukelių mechaninio atsparumo klausimus, dr. J. Indriūnas savo mokslo darbą pradėjo užsieny (Vokietijoje), bet baigė Lietuvoje, naudodamasis jo paties sugalvotomis tyrimams reikalingomis mašinėlėmis.

Mokslo personalo komandiruotės

Hum. M. F-tas 1936 m. vas. 7 d. išrinko visuot. liter. katedros vyr. asist. Ant. Vasiliauską, baigusį H. M. F-to istor. skyrių ir specializavusįsi užsieny paleografijoj, diflomatikoj ir kituose istorijos padedamuosiuose moksluose.

1935.IX.5 Teisių Fakulteto Tarybos išrinktasis vieneriems metams civilinės teisės ir civilinio proceso katedros jaun. asist. Vyt. Čepas ir komandiruotas į Prahos vokiečių uni-

versitetą studijų reikalais, o nuo 1936 m. vasario 6 dienos komandiruotas į Paryžiaus universitetą.

1935 m. rugsėjo 5 d. išrinktas dvejiems metams privatinio ūkio mokslo katedros jaun. neetat. asist. Kaz. Mačernis, 1935 m. rugsėjo 19 d. Mačernis išrinktas tos pačios katedros etatiniu jaun. asistentu nuo 1936 m. balandžio 1 d. iki tų pačių metų gegužės 1 d. komandiruotas į Vokietiją studijų reikalams — susipažinti su ūkio ekspertų institutais.

1935 m. rugsėjo 5 d. neetat. jaun. asist. Feliksas Mackus, Švietimo Ministerijai paskyrus stipendiją studijuoti užsieny, komandiruotas studijų reikalams i Paryžiaus universiteto teisių fakultetą.

1936.III.12 T. F. Taryba nutąrė: vyr. asist. Žakevičiui komandiruotę pratęsti dar vieneriems metams ir prašyti poną rektorių išrūpinti Žakevičiui dar vieneriems metams Rokfelerio stipendiją; paskutiniais komandiruotės metais Žakevičių komandiruoti į Angliją ir Belgiją.

Rudens semestre fiziologijos katedros vyr. asist. gyd. I. Šopauskas buvo mokslinėje komandiruotėje Stockholme, kur dalyvavo specialiame kurse, organizuotame Švedų Baltijos Instituto. Kurso dalyviams institutas davė stipendijas. Med. F-tas pareiškė padėką Institutui ir prof. Lilienstrandui, kurso vedėjui.

Teisių Fakulteto Taryba pareiškė pageidavimą dalyvauti Tarptautiniame Statistikos Kongrese, kuris įvyks 1936 m. rugsėjo 27 d. Atėnuose, ir 1936.II.27 nutarė komandiruoti į tą kongresą prof. A. Rimką, jei bus surasta lėšų kelionei, nes fakultetas tam reikalui jų neturi.

Prof. K. Regelis dalyvavo VIII tarptaunėje augalų geogrofijos ekskursijoje, kuri įvyko š. m. kovo mėn. 31 d. — balandžio mėn. 21 d. Orane (Alžire). Išvažiavo (III.23), kaip ir visados, savo lėšomis.

Prof. K. Regelis, kviečiamas Suomijos Draugijos „Societas pro Fauna et Flora Fennica", buvo nuvažiavęs į Suomiją paskaitų skaityti. Išvažiavo š. m. kovo mėn. 4 d., grįžo š. m. kovo mėn. 11 d.

Londono universiteto 100 metų sukaktuvių minėjime š. m. nuo birželio mėn. 29 iki liepos 1 d. atstovauti V. D. Universitetui Senatas įgaliojo doc. J. Baltrušaitį.

Įvairios žinios

1936 m. vasario mėn. 15 d. Vytauto Didžiojo Universiteto Drausmės Teismas, susidedąs iš prof. dr. Augustino Janulaičio, prof. dr. Vinco Mykolaičio, prof. dr. Stasio Šalkauskio, prof. dr. Jurgio Žilinsko ir prof. Vytauto Mošinskio, prof. dr. A. Janulaičiui pirmininkaujant, išžiūrėjęs prof. dr. Prano Baltraus Šivickio drausmės bylą, iškeltą jam Universiteto Senato 1935 m. lapkričio mėn. 14 d. nutarimu (prot. Nr. 472) ir apsvarstęs pridėtus raštus, liudytojų parodymus ir kaltintojo, gynėjo bei kaltinamojo pareiškimus, konstatavo, jog kaltinamasis prof. dr. P. B. Šivickis, teisme atsisakęs savo straipsniuose iškeltuosius V. D. Universitetui kaltinimus taikinti visam Universitetui, nei faktais, nei, apskritai imant, liudytojų parodymais, neįrodė:

1. kad jo iškeltieji kaltinimai būtų pagrįsti, taikant juos tik vienam Matematikos Gamtos Fakultetui;
2. kad fakultete, skiriant naujus mokslo personalo narius, vadovaujamasi ne jų mokslo darbais, bet asmeniniais santykiais ar politinėmis pažiūromis;
3. kad būtų kas antnormines paskaitas gaudęs, o fakulteto dauguma jas skyręs šališkai;
4. kad fakultetas atleidžiąs asistentus be atsakingojo profesoriaus žinios ir tuo darąs Universitetui žalos ir keliąs netvarką;
5. kad Botanikos Sodui išlaikyti skiriamos lėšos būtų eikvojamos;
6. kad Universitetas — tai kūnas be galvos, neturįs programos, kad mokslo personalas nedirbąs mokslo darbų;
7. kad būtų kam trukdoma mokslo darbą dirbti.

Dr. A. N. Mandelstamas atsiuntė rektoriui 14 savo veikalų po vieną egzempliorių, prašydamas perduot. juos Universiteto Bibliotekai ir pasižadėdamas vėliau atsiųsti trūkstamus savo veiklus. Aukotojui išreikšta padėka.

Amerikoje gyvenąs pil. Juozas Saunoras atsiuntė 500 dolerių auką Universitetui. Senatas padėkojo aukotojui ir pavedė rektoratui suprojektuoti gautosios aukos sunaudojimo būdą.

Norvegų Pabaltijo Draugijos Oslo mieste dovanojo Lietuvos, Latvijos ir Estijos aukštųjų mokyklų bendrosioms sporto organizacijoms vieną didelę perduotinę sidabrinę taurę ir 10 mažų taurelių. Dovana skiriama Lietuvos, Latvijos ir Estijos aukštųjų mokyklų studentų bendrosioms sporto organizacijoms, kurios dalyvaus kasmet pakaitomis vienoje iš suminėtųjų valstybių rengiamose sniegčiūžių (ski) rungtynėse. Kasmet laimėtojui teks viena iš atitinkamų mažų taurelių. Laimėtojo ir jo šalies vardas įrašomas didžiojoje taurėje. Dešimtmečio gale perduotinė taurė lieka visiška nuosavybe tos šalies univerisiteto ar aukštųjų mokyklų, kurios surinks didžiausią mažųjų taurelių skaičių. Dovana gauta per Lietuvos įgaliotą ministerį Švedijai J. Savickį ir laikoma universitete. Apie gautąją dovaną painformuoti Estijos ir Latvijos universitetai ir mūsų aukštosios mokyklos. Norvegų Pabaltijo Draugijai pareikšta padėka.

Garbės Prof. Petro Leono 1931 m. lapkričio mėn. 22 d. paaukota tūkstančio litų suma studentų teisininkų ir ekonomistų konkursiniams darbams premijuoti paskatino V. D. Un-to Teisių Fakulteto narius sudaryti garbės prof. Petro Leono vardo konkursiniams darbams premijuoti fondą, kuriam Fakulteto Taryba yra sudariusi šias taisykles.

1. Fondo tikslas skatinti studentus teisininkus ir ekonomistus rašyti konkursinius mokslo darbus ir juos materialiai paremti.
2. Fondas yra V. D. Un-to Teisių Fakulteto Tarybos žinioje ir dispozicijoje.
3. Fondo lėšas sudaro garbės prof. P. Leono 1000 litų auka, kitos aukos, Teisių F-to Tarybos narių mokestis, kurį nustato F-to Taryba, ir pajamos, gaunamos už Fondo leidinius.
4. Konkursinius darbus gali rašyti V. D. Un-to Teisių F-to klausytojai ir asmenys, tą fakultetą išklausę, bet dar negavę baigimo diplomų. Jau baigusių V. D. Un-to Teisių F-tą teisininkų ir ekonomistų konkursiniai darbai tik įvertinami, bet jie nepremijuojami.
5. Teisių F-to Taryba kasmet, baigiantis mokslo metams, skelbia konkursinių darbų temas, ypač iš Lietuvos teisinio ir ekonominio gyvenimo.
6. Konkursiniams darbams parašyti ir jiems pristatyti F-to Taryba skiria vienerių metų laiką, kurį F-to Taryba gali pratęsti.
7. Konkursinių darbų autoriai savo darbus pasirašo slapyvardžiais, bet drauge su darbais F-to dekanui įteikia uždaruose vokuose ir korteles su tikraisiais autorių vardais ir pavardėmis; šie vokai atidaromi tik įvertinus darbus ir tik pripažinus juos esant tinkamai parašytus.
8. F-to dekanas gautuosius konkursinius darbus pristato F-to Tarybai įvertinti.
9. F-to Taryba, gavusi konkursinį darbą, renka komisiją, kuriai paveda susipažinti su pristatytuoju konkursiniu darbu ir pateikti Tarybai savo motyvuotą nuomonę raštu.
10. F-to Taryba, išklausiusi komisijos nuomonės, vertina pristatytus konkursinius darbus ir skiria už juos jų autoriams premijas.
11. Už geriausiai atliktus konkursinius darbus F-to Taryba skiria visą penkių šimtų litų premiją arba tik jos dalį, kurią nustato pati F-to Taryba.
12. Nepremijuoti konkursiniai darbai kartu su uždarais vokais pareikalavus grąžinami autoriams.

13. Geriausiai parašyti konkursiniai darbai, Fakulteto Tarybai nutarus, gali būti spausdinami Fakulteto lėšomis.
14. Premijuoti ir nepremijuoti konkursiniai darbai gali būti priimti diplominiais darbais. Premijuoti darbai, kurie pristatomi diplominiais darbais, įvertinami pa žymiu „labai gerai“.

Naujos konkursinių darbų temos:
1) „Lietuvos kolonizacijos klausimas XIX-XX amž.“,
2) „Klaipėdos Krašto kredito organizacija ir sistema“,
3) „Lietuvos žemės ūkio kooperacinės prekybos organizacijos“,
4) „Mišriojo ūkio bendrovės Lietuvoje“,
5) „Teisiniai Lietuvos ir Livonijos santykiai iki XVIII amž. pabaigos“,
6) „Teisinė bažnyčios padėtis Lietuvos respublikoje“.

Visi šiomis temomis parašyti konkursiniai darbai turi būti pristatyti iki 1936 metų gegužės 1 dienos.

1936.III.12. F-to Taryba konkursinių darbų pristatymo terminą prailgino iki 1936.X.1.

Nuo 1936 m. pavasario semestro Medicinos F-te įvestas privalomas visų skyrių paskutiniųjų kursų studentams **priešcheminės apsaugos kursas**. Kurso programoje yra šie dalykai: 1) nuodingosios karo medžiagos ir jų pažinimas, 2) nuodingųjų karo medžiagų vartojimo būdai ir sąlygos, 3) nuodingųjų karo medžiagų veikimas į gyvą ir negyvą gamtą, 4) priešcheminė apsauga, 5) nudingųjų karo medžiagų įtaka žmogaus organizmui, 6) bakteriologinis karas, 7) gydymo įstaigų priešlėktuvinė ir priešcheminė apsauga ir 8) priešlėktuvinės ir priešcheminės apsaugos organizacija. — Visam kursui skiriama 50 valandų. Kurso organizavimas pavestas doc. med. dr. Br. Sidaravičiui, kviečiant reikalingus lektorius.

Medicinos skyriuje nuo 1936 m. pavasario m. įvestas privalomas rentgenologijos kursas. Skaito vyr. asist. gyd. Mačys.

Medicinos F-tas sveikino 1935.XII. 20 d. telegrama Latvijos U-to Med. F-to profesorių Alksnį, mūsų f-to medicinos garbės daktarą, jo 40 metų veiklos sukaktuvių proga.

Dr. J. Žemgulys Raudonojo Kryžiaus Klaipėdos ligoninės chirurgijos skyriaus vedėjas, š. m. sausio m. 29 d. paaukojo Med. F-tui kelias dešimtis tomų brangių chirurginių ir kitų žurnalų. F-to Tarybos vardu jam pareikšta padėka už vertingą dovaną.

Dr. Jonas Šliupas, buvęs Medicinos Fak-to privatdocentas, kreipėsi į fak-tą, prašydamas leisti naudotis anatomijos instituto krematoriumu laisvamanių bendruomenės mirusiųjų narių kremacijai, ir nurodė į precedentą su vienu Latvijos piliečiu. Fak-to Taryba, randa, kad anatomijos instituto krematoriumas iš esmės skiriamas kitam reikalui. Tačiau pačią lavonų deginimo idėją pripažįsta medicinos sanitarijos atžvilgiu ir mano, jog viešojo krematoriumo įsteigimas Lietuvoje yra pribrendęs reikalas. Nutarta painformuoti apie tai per rektorių vyriausybę.

Rietave kunigaikščio B. Oginskio dvaro oranžerijos didesniosios palmės ir kiti reti ir seni augalai buvo Botanikos Sodo žinioje. Tų augalų apsauga reikalavo didelių išlaidų. Nesant tinkamų patalpų, į Kauną jų atkelti negalima. Lėšų stoka nebeleidžia toliau globoti tą oranžeriją. Manoma ją likviduoti.

Leista keramikos mokyklos auklėtiniams lankyti Zoologijos Muziejų ir modeliuoti muziejaus eksponatus.

Š. m. kovo 10 d. Fakulteto Taryba į „Lietuvos energijos ūkiui ir žemės turtams tirti“ komitetą prie Susisiekimo Ministerijos išrinko atstovu doc. inž. dr J. Dalinkevičių.

Privatdoc. T. Daukantas paskelbė neprivalomą ispanų kalbos kursą Lotynų Amerikos kursu papildyti.

Susirūpinusi dėl toliau nebepakenčiamos savo laboratorijoms patalpų stokos (žiūr. straipsnį „Technikos Fakulteto uždaviniai"), Technikos Fakulteto Taryba pasiuntė pas Švietimo Ministerį delegaciją, kuri painformavo Šv. Ministerį apie susidariusią padėtį ir prašė paskirti prašomas lėšas taip, kad nežūtų šių metų statybos sezonas.

Velykų atostogų metu buvo įrengta pirmuose universiteto rūmuose Technikos Fakulteto studentų grafinių darbų paroda. Dėl vietos stokos buvo eksponuoti tik tipingi kursiniai projektai, braižymo ir paišybos darbai ir baigusiųjų inžinierių diplominių projektų dalis. Parodos atidaryme, be kitų svečių, dalyvavo p. Švietimo Ministeris ir p. Generalinis Švietimo Ministerijos Sekretorius. Parodą per 8-ias dienas aplankė 1.200 žmonių.

Kovo mėn. 11 d. apgynė savo įteiktus Tarybai diplominius projektus ir gavo diplomuoto inžinieriaus vardą šeši asmenys; tuo būdu iš viso baigė Technikos Fakultete aukštąjį mokslą 153 inžinieriai.

Knygų recenzijos

SENOVĖ, *Humanitarinių M. F-to Istorijos skyriaus darbai*, I, red. prof. L. Karsavinas, Kaunas, 1935 m. 220 psl.

Galima tik džiaugtis, kad pagaliau pasirodė ir istorijos skyriaus leidinys. (Kiti tokius leidinius turi jau nuo 1930 m.). Šis I tomas pasirodė be jokio įvado, bet jau iš jo aišku, kad „Senovė" nežada pasidaryti vadovaujančiu istorijos žurnalu, o vien leidiniu, kuriame istorikai galės spausdinti savo darbus. Jame nematome jokių aktualijų apžvalgos. Bet ar nūdienėje mūsų istorijos mokslo padėtyje nebūtų buvę tiksliau pabandyti leisti aktualų žurnalą, kuris galėtų vadovauti ir pagelbėti visiems dirbantiesiems istorijos mokslo darbą, galima būtų ginčytis.

Tome yra 4 straipsniai. Apžvelkim juos iš eilės.

1. Pirmasis ir pats ilgiausias str. yra *V. Nagevičiaus:* Mūsų pajūrio medžiaginė kultūra VIII—XIII amž. (3—124 p. p.). Aptarti tokiam ilgam straipsniui, kuris yra ilgo ir kruopštaus autoriaus darbo vaisius ir kuris iškelia ne vieną labai svarbų priešistorinės Lietuvos klausimą, reikėtų daug daugiau vietos. Čia tenka padaryti tik trumpą jo apžvalgą ir iškelti vieną kitą abejojimą. Iš tikro tai yra Pryšmančių ir kitų žemaičių kapinynų kasinėjimų aprašymai, iškasenų įvertinimas ir kai kurios išvados dėl tų sričių priešistorinio laikotarpio gyventojų kultūros. Dėl Pryšmančių kapinyno kasinėjimų ir jų aprašymo galima tik pasigėrėti. Tai ne be primas autoriaus kasinėjimas, ir iš aprašymo gerai matyti, kaip metodiškai ir rūpestingai jis atliktas. Aprašymas yra trumpas, bet aiškus ir tikslus. Gaila tik, kad to paties negalima pasakyti apie tame pat straipsny minimus kitus kasinėjimus. Autorius, tur būt, jau nebeturi visų savo prieškarinių kasinėjamų duomenų, ir jų aprašymas išėjo per daug trumpas ir neaiškus. (Kiek smulkiau paminėti tik kasinėjimai Kiauleikiuose). Be to, tenka apgailestauti, kad autoriaus beveik nė neprisiminta plačiai žinomi jo kasinėjimai Apuolėje. Ji yra toje pačioje srityje, apie kurios priešistorinę kultūrą daromos išvados, ir jos duomenis apeiti vargu ar buvo tikslu.

Vertindamas radinius autorius sustojo vien tik ties Pryšmančių iškasenomis. Be to, kažkodėl apeiti, nepaminėti atskirų radinių išmatavimai ir svoris; tai archeologinių radinių aprašyme laikoma viena pagrindinių sąlygų. Iš lentelėse paduodamųjų nuotraukų radinių dydžių santykis nepaaiškėja, nes jie, kaip matyti iš klišių techninių savybių, yra atskirai fotografuoti. Įdomus yra cheminės radinių analizės aprašymas ir išvados apie radinių ornamentiką — raš-

tus. Bet ar ne tiksliau būtų buvę radinių raštus lyginti ne su mūsų liaudies menu, o su tų pačių amžių kitų kraštų radinių raštais? Kalbėdamas apie geležies radinius, nors ir atsargiai, autorius nori įrodyti, kad jie galėję būti čia pat mūsų krašte pagaminti. Bet tų įrodymų atrodo per maža. Svarbiausias jo argumentas yra senų geležies dirbtuvių liekanos. Bet ju, rodos, ir pats autorius žinomąsias dirbtuvių liekanas skiria istoriniams, o ne priešistoriniams laikams. Ar yra tokių liekanų iš priešistorinių laikų?

Jei yra neaiškumų autoriaus medžiagos vertinime, tai jo išvados apie priešistorinę kasinėtųjų kraštų kultūrą sukelia dar daugiau abejojimų. Atsimindamas, kad jo kasinėtosios vietovės yra tame krašte, kur, pasak kalbininkų, dar XV a. tebegyvenę kuršiai, autorius vis dėlto to krašto nenori vadinti kuršių kraštu, o vadina jį „šiaurės vakarų baltų kraštu". Jis dar žino, „rytų ir vakarų baltų" kraštus, t. y. visus baltus skaldo į tris grupes. Savo šiaurės baltų kultūrą jis sutolygina su vokiečių vad. „Memelländische Kultur" — praplečia šiosios ribas į Žemaičius ir didžiąją Latvijos Kuršo dalį. Bet juk jau yra duomenų, kad ta pati kultūra siekia dar toli į pietus nuo Nemuno ir į rytus nuo autoriaus vedamosios linijos Žemaičiuose. Tą mini pats autorius. Tad ar ne be reikalo prisitaikyta prie esamosios koncepcijos? Kol visas kraštas archeologiškai dar neištirtas, kažin ar ne per skubu daryti išvadas ir skaldyti baltus į tas tris atskiro charakterio kultūras? Atskirose srityse variacijų, žinoma, visada bus randama, bet argi net esamieji duomenys nerodo, kad visos baltų sritys turi savaimą kultūrinį charakterį? Rodos, būtų tiksliau atvaizduoti visų baltų kultūrą, o tik tada gilintis į variantus. Kol iš kitų sričių neturime medžiagos, daryti apibendrinančias išvadas, rodos, per anksti. Sekti visai kitaip galvojančius užsieniečius vargu ar verta.

Dėl techninės straipsnio išvaizdos tenka pastebėt, kad aprašomus kasinėjimus gražai pavaizduoja schemos ir fotografinės nuotraukos. Bet kai kurios iš jų — 10, 11, 109 p. p. — yra nereikalingos. Taip pat mokslinės vertės neturi 117 ir 118 p. p. įdėti p. Petravičiaus paveikslai, kuriuose vaizduojamas karys (apie 1000 m. po Kr.) ir mergaitė (apie 800 m. po Kr.).

2. *J. Jakšto,* straipsnis — Vokiečių ordinas ir Lietuva Vytenio ir Gedimino metu — (125—155 p. p.) atspausti tik du pirmieji skyriai, tad apie jį smulkiau kalbėti dar negalima. Šiuose skyr. autorius kalba apie Gedimino dinastijos kilmę ir apie Vytenio sąjungą su Ryga. Gediminaičius, priešingai senajai pažiūrai, autorius veda iš Aukštaičių. Įrodymai yra aiškūs. Ir tenka paminėti, kad paskutiniuoju metu tos pačios išvados yra priėję ir kiti istorikai. Tik kiek problemiškiau atrodo autoriaus teigimas, kurį jis stato svarbiausiu savo pirmosios tezės argumentu, būtent, kad iki pat XV a. Žemaičiai nebuvę integraline didž. Lietuvos kunigaikštystės dalimi. Čia kai kuriuos argumentus vertėjo nuodugniau panagrinėti, nors išvados atrodo priimtinos. Apskritai autorius nepasistengia smulkiau panagrinėti savo cituojamo šaltinio prasmės, ir ne visada aišku, kodėl jis taip, o ne kitaip supranta. Pav., 132 psl. cituoja Dusburgo kronikos vietą apie kryžiuočių žygį „cersus Austechiam, terram regis Lethowie" ir daro išvadą, kad toji „terra regis" buvusi Aukštaičiuose. Bet juk Dusburgas sako, kad tas žygis buvęs padarytas į „Romene" ir, kad kryžiuočiai vykę Nemunu. Autorius tą vietą iš citatos išleido, bet, man, rodos, ji yra pati svarbiausia. Juk „Romene", tai ne kas kita, kaip Romainiai Dubysos žiotyse. Dusburgui tai „Austechia", o mums tie patys Žemaičiai. Kodėl autorius tą vietą suprato kitaip? Ar iš to negalima daryti išvados, kad Žemaičiai, bent jų dalis, taip pat yra „terra regis"? Ar gal „Romene" autorius ieškotų kur kitur?

3. *Dr. J. Puzino* straipsny — Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje XIX a. gale ir XX a. pradžioje (157—188 p.p.) — apžvelgiami archeologiniai rusų mokslo instancijų, pavienių asmenų ir Vilniuje įsikūrusių lietuvių ir lenkų mokslo draugijų darbai. Apskritai, tai yra istorinio Lietuvos archeologinių tyrinėjimų

įvado fragmentas, kurį autorius yra davęs savo disertacijoje — Die Vorgeschichtsforschung und Nationalbewustsein in Litauen (Kaunas, 1935). Čia yra kiek perdirbti IV—VI ano darbo skyriai.

4. *N. Schapiro* — Babylonisch-assyrische Feldzeichen (189—217 pp.) — nagrinėja specialų senovės rytų istorijos klausimą apie karinių insignijų vartojimo prasmę ir jų reikšmę. Straipsnis yra iliustruotas daugeliu iš įvairių autorių paimtų tų insignijų brėžinių ir nuotraukų.

A. Šapoka.

ERANUS. *Commentationes Societatis Philosophicae Lituanae, Volumen tertium. 1935.* R e d a g a v o p r o f. I. T a m o š a i t i s.

Humanitarinių Mokslų Fakulteto, filosofijos skyriaus leidžiam. žurnalo išėjo jau III tomas. Pirmoje vietoje čionai randame prof. V. Sezemano studiją „Zum Problem der logischen Paradoxien" (5—86). Autorius tęsia čia toliau eilę labai vertingų moksliškų tyrinėjimų, kurių pirmosios dalys yra pasirodžiusios dar 1927 metais II ir III mūsų fakulteto „Raštų" tomuose antrašte „Beiträge zum Erkenntnisproblem". Trečioji dalis, „Das Logisch — Rationale", išėjo pirmame „Eranus" tome, o antrasis tomas (1931. 59—230 p.). davė mums didelį S-o darbą: „Die logischen Gesetze im Verhältnis zum subjektbezogenenen und psychischen Sein". Šio straipsnelio autoriui teko girdėti žymiausius Vokietijos filosofus (užtenka čia paminėjus Heinz Heimsoethą ir Nicolai Hartmanną) apgailestaujant, kad tie pirmaeilės moksliškos vertės darbai yra užsieniams mažai teprieinami. Mūsų universiteto komisionierius „Spaudos Fondas" nieko nedaro mūsų knygoms platinti už Lietuvos ribų, ir jeigu jos patenka į užsienių mokslininkų rankas, tai beveik išimtinai mainų keliu, būtent mūsų universitetas keičiasi su kai kuriomis Vakarų Europos mokslinėmis įstaigomis savo leidiniais. Būtų labai pageidaujama, kad originalūs mokslo veikalai, spausdinami ta ar kita pasauline kalba, būtų leidžiami atskirai ir kad juos platintų koks nors stambus tarptautinis komisionierius. Mūsų filosofijos skyrius turėtų pasirūpinti pirmiausia prof. Sezemano darbus surinkti ir išleisti. Jie pasižymi tiek gilia erudicija, tiek neginčijamu originalumu. Tai nėra svetimų minčių atpasakojimas, nei seniai praskintais keliais slankiojimas, bet tikroji filosofinės minties kūryba. Prof. Sezemano dėka Humanitarinių Mokslų Fakulteto filosofijos skyrius turi kuo pasirodyti Europai.

Trečiame „Eranus" tome Sezemanas davė dar lietuviškai parašytą straipsnį apie mūsų laikų gnoseologijos pagrindines sroves (175—208 psl.). Tai daugiau informacinis straipsnis, bet niekas Lietuvoje negalėtų geriau supažindinti skaitančiosios visuomenės su tomis srovėmis, negu mąstytojas, kuris pats prie jų išsiplėtojimo žymiai yra prisidėjęs.

Neseniai išrinktas filosofijos katedros asistentu K. Dausa skelbia savo diplominį darbą apie vieną iš žymiausių mūsų laikų filosofų Maxą Schelerį. Jis nušviečia tik vieną Schelerio filosofijos dalį, bet kaip tik ta dalis (antropologija) sudaro visos jo sistemos branduolį, kuriame itin aiškiai pasireiškia Schelerio mąstymo būdas ir bendroji jo metafizikos pakraipa. Niekas nereikalaus iš diplominio darbo ypatingo gilumo ir originalumo; negalima tačiau nepripažinti, kad Dausos straipsnis yra parašytas sklandžiai ir sumaniai ir leidžia mums tikėtis, kad ilgainiui jis pasidarys rimta moksline jėga. Norėtume tiktai išreikšti pageidavimo, kad jaunas mokslininkas gilintųsi ne vien tiktai į žymius mūsų laikų filosofus, bet ir į nepalyginamai didesnius žilos praeities galvotojus. Kas jų nuodugniai nepažįsta, tas nepasieks versmių, iš kurių plaukia ir naujųjų laikų mintis. Pavyzdžiui, ir tokį Schelerį nuodugniai galės pažinti tik tas, kuris susipažins su jo didžiaisiais įkvėpėjais — Platonu, Augustinu ir Leibnicu.

Privatdocentas V. Lazersonas parašė du straipsniu. Pirmojo iš tų straipsnių $3/4$ dalis susideda iš pavadinimų įvairių referatų, kurie buvo skaityti dešimtame tarptautiniame Kopenhagos psichologų kongrese Lazersonas išvertė tuos pavadinimus į lietuvių kalbą. Antrasis V. Lazer-

sono straipsnis paskirtas genialių žmonių psichologijai. Išspausdinta tuo tarpu yra tik pirmoji darbo dalis, kurioje autorius duoda trumpą istorinę šios problemos apžvalgą, pradėdamas Platonu. Tolimesniame to darbo tęsinyje autorius žada išdėstyti ir savo paties pažiūrą į genijų.

Pirmas „Eranus" tomas turėjo taisyklingą lotynišką pavadinimą „Commentationes Societatis Philosophicae *Lituanae*", o antrame ir trečiame tome vietoj būdvardžio „Lituanae" atsirado daiktavardžio „Lituania" kilmininkas „Lituaniae", kuris šioje vietoje yra visiškai nesuderinamas su lotynų kalbos dvasia lituanizmas[1]. Čia galima rašyti tiktai „Lituanae" arba „Lituanicae"."

Sunku, pagaliau, suprasti, kodėl į filosofijos žurnalą pateko J. Balio straipsnis apie šamanizmą, kurio tema su filosofija nieko bendra neturi.

V. Šilkarskis.

Dr. Jonas Balys. *Šamanizmas* (p. p. 147—171).

Santrauka autoriaus disertacijos „Der Schumanismus in Malakka und Indonesien", parašytos 1933. Vargu tinka kalbamajam straipsniui pavadinimas šamanizmas, nes nei visos šamanizmo problemos, nei gana įvairių šamanizmo faktų bei paralelių autorius nesvarsto. Veltui mes čia ieškotume šamanizmo faktų ir charakteristikos Sibiro tautelių, Amerikos eskimų ir indėnų, veltui ieškotume čia šamanizmo paralelių totorių, kinų, mongolų. Autorius visiškai nekliudė gausios literatūros apie šamanizmą jo klasiškų formų krašte, Sibire: V. M. Michailovskij: Šamanstvo 1892, Šaškovskij: Šamanstvo v Sibiri 1864, J. Kosokov: K voprosu o šamanstve v Sievernoj Azii 1930, V. J. Anučin: Očerki šamanstva u jeniseiskich ostjakov 1914, M. A. Czaplicka: Aboriginal Siberia 1915 m., J. M. Casanowicz: Shamanism of the nations of Siberia 1924, V. Radlov: Das Schamanentum und sein Kultus 1885, G. V. Ksenofontov: Legendy i razskazy o šamanach u jakutov, buriat i tunguzov, II laida 1930 (šis veikalas autoriaus nors minimas, bet, iš straipsnio turinio spėjant, autoriui tebuvo žinomas tik iš vardo) ir V. L. Sieroševskij: Jakuty I 1896. Minėtieji tyrinėjimai yra klasiškieji šamanizmui Azijoje ir apskritai. Ne visą suvartojo literatūrą apie šomanizmą ir Indonezijoje, kurios salas pasirinko savo darbo objektu. Autoriui nežinomi ne tik senesnieji autoriai, XVIII ir XIX a. pradžioje aprašę Indonezijos čiabuvių papročius, religiją (F. Valentyn, C. J. Temminsk, W. Marsden, S. Müller, A. Goudswaard, C. A. Schwaner ir kt.), bet ir naujieji šios rūšies veikalai: R. J. Wilkinson: Malay beliefs 1906, Ch. Hose and W. Mc. Dougall: The pagan tribes of Borneo I—II 1912, W. Skeat: The Malay magic 1900, W. Skeat and C. O Blagden: Pagan races of the Malay peninsula I—II 1906, R. Martin: Die Inlandstämme der Malayischen Halbinsel 1905, H. V. Stevens: Materialien zur Kentnis der wilden Stämme auf der Halbinsel Malkka I—II 1892—1894, o juk tai vis pirmųjų rankų šaltiniai, savo ir kitų išvadoms tikrinti gyva medžiaga. Sunku kalbėti apie kitus trūkumus, jeigu autorius nesuvartojo sutrauktos J. G. Franzerio apie Indonezijos mitologiją, religiją ir kultą medžiagos straipsnyje Indonesians (James Hastings: Encyclopedia of religion ant ethics t. VII, 1915 p.p. 232—252), nors Hastingo Encyclopedijos savo bbiliografijoje mini visus tomus. Šamanizmo kilmė ir joj sąsaja su kitomis religijų formomis būtų buvus aiškesnė, jeigu autorius būtų suvartojęs medžiagą: J. G. Frazer: Taboo ant the perils of the soul 1911, A. C. Kruijt: Het

---

[1]) Dar keistesnę antraštę vartoja Medicinos Fakultetas savo „Raštams": „Acta Medicinae Facultatis Vytauti Magni Universitatis Caunae". Lotynų kalba būtų galima pasakyti: „Acta Ordinis Medicorum Universitatis Vitautinae Caunensis". Jeigu norima būtinai išvardinti Vytautą Didįjį, tai leistina forma vieton „Universitatis Vitautinae" būtų „Universitatis memoriae Vitauti Magni sacrae" arba „nomine V. M. ornatae". Toliau antraštėje skaitome: „Redactor P. Avižonis, Prof. ord. Universitatis". Lotyniškai turėtų būti: „edendo praefuit P. A. professor ordinarius publicus". *V. Š.*

animisme in den indischen Archipel 1906, E. Camerling Über Ahnenkult in Hinterindien und auf den Sunda-Inseln 1928, G. A. Wilken: Het Animisme in den Indischen Archipel 1885. Šamano, kaip gydytojo-burtininko, vaidmenį galėjo pavaizduoti faktais iš tyrinėjimo: F. E. Clements: Primitive concepts of disease 1932. Šamanizmo kilmės priežasčių galėjo autorius pasiieškoti ir galvojimo technikoje, kuriai medžiagos galėjo rasti nors L. Levy-Bruhl: Les fonctions mentales dans les socétés inférieures 1910, La mentalité primitive 1922, O. Leory: La raison primitive 1927, A. W. Nieuwenhuis: Die Veranlagung der malaiischen Wölker 1927. Šamano profesijai ir jo kilmei suvokti, be autoriaus minėtųjų šaltinių, dar gerokai gelbėtų V. Sieroševskij Jakuty I p.p. 622 ir toliau ir L. J. Šternberg Isbranničestvo v religii (Etnografija I. 1927).

Apskritai, autoriui leidžiant savo disertaciją nesutrumpintą, tektų daug ką peržiūrėti, papildyti.

J. Baldauskas.

Išleistieji 1935 metų rudens semestre ir 1936 metų pavasario semestre universiteto leidiniai

„Soter“, religijos mokslų žurnalas, 2 (1935) 81—162. Red. e. o. prof. Dr. *P. Malakauskis*. Turinys: 1) Dr. Pr. Venckus, Apreiškimo šaltiniai; Dr. P. Malakauskis, Šv. P. Marijos ir šv. Juozapo moterystė; Doc. Dr. Z. Ivinskis, Bibliografinė senovės lietuvių religijos ir mitologijos medžiaga.

„Logos“, filosofijos žurnalas, 2 (1935) 81—160. Red. o. prof. Dr. Pr. Dovydaitis. Turinys: Prof. Dr. Pr. Kuraitis, Įvadas į Hegelio filosofiją ir į jos pagrindų kritišką įvertinimą; Privatdoc. Dr. A. Maceina, Ugdytojas ir ugdytinis; Prof. Pr. Dovydaitis, Šių laikų biologų pažiūros į gyvybės reiškinius; Dr. M. Reinys, Mokslo sintezių kelias; Knygų recenzijos.

„Athenaeum“, kalbos, literatūros ir istorijos žurnalas, (1935) 1—181. Red. Dr. J. Eretas. Turinys: P. Šležas, Ar Gediminaičiai kilę iš Žemaičių? S. Sužiedėlis, Kautynės ties Šiauliais; Z. Ivinskis, Kovos bruožai dėl Žemaičių ir jų sienų; J. Tarvydas, Marija Pečkauskaitė ir Povilas Višinskis; Pr. Dovydaitis, Marijos Pečkauskaitės laiškai Prof. Pr. Dovydaičiui.

St. Šalkauskis, *Įvedamoji pedagogikos dalis*, Kaunas 1935, 53 in 8⁰, 2 lit.

Tai sisteminga santrauka.

Turinys: Pedagogika, kaipo mokslas. Pedagogikos pagrindinės sąvokos. Ugdymo tikslai ir idealai. Ugdytinis, kaipo ugdymo veikinys-veiksnys. Vykdantieji ugdymo veiksniai ir veikėjai. Formuojantieji ugdymo veiksniai.

Kurį rašinys turi tikslą ir kurių jis yra savumų, pats autorius pradžioje (1 psl.) pasako: „Ši sisteminga santrauka yra skiriama bent iš dalies papildyti pas mus originalios literatūros stoką pedagogikos srityje. Joje suformuluotos trumpai autoriaus mokslinio darbo išdavos, sutvarkytos sistemingu būdu“.

St. Gruodis, *Negimusios gyvybės panaikinimas*, Kaunas, 1935, 130 in 8⁰, 3 lit.

Turinys: 1 dal.: Svarstomojo dalyko tikslesnis apibrėžimas. Abortas visais amžiais. Pastangos pateisinti abortą krikščionybės laikais. Įvairiuose kraštuose pasiekti rezultatai. Būklė Lietuvoje. Santykis tarp moralinio ir juridinio neleistinumo ar leistinumo. 2 dal. Negimusios gyvybės panaikinimas krikščioniškosios etikos šviesoje: 1. Šv. Raštas, 2. Bažnyčios dekretai. 3. Bažnyčios

Tėvų mokslas. 4. Katalikų teologų mokslas. 5. Negimusios gyvybės panaikinimas natūralios etikos šviesoje. 6. Ar gali kada pasikeisti neigiamas krikščioniškos etikos nusistatymas dėl dar negimusios gyvybės panaikinimo, ir 3 d a l. Negimusios gyvybės panaikinimo teisės šviesoje: 1. Viešosios gerovės apibrėžimas ir jos sukonkretinimas. 2. Abortas žalingas viešajai gerovei. 3. Priekaištų atrėmimas. 4. Negali būti pripažinta socialinė indikacija. 5. Negali būti pripažinta juridinė indikacija. 6. Negali būti pripažinta eugeniška indikacija. 7. Mediciniška indikacija ir 8. Ar valstybė galėtų kada atsisakyti nuo bausmių už abortą. Tema aktuali. Dalykas plačiai nagrinėjamas.

D r. A n t. M a l i n a u s k i s, *Etika, Kaunas*, 1935, I. 191 in 8^0, 4 lit. Turinys: 1. Įžanga, 2. Etikos istorija. 3. Bendroji etikos dalis: 1) žmogaus prigimtis, 2) tikslas, 3) dorumo ir nedorumo norma, 4) subjektyvis veikimo gerumas, 5) etikos santykiai su religija, 6) įstatymai, 7) sąžinė, 8) etikos veikimo ypatybės, įstatymų laikymasis ir jų nesilaikymas ir 8) teisės.

D r. P r. V e n c k u s, *Fundamentalinės teologijos paskaitos*, Kaunas, *1935*, 82 in 8^0, 1 lit. 50 cent. Turinys: bendrieji dalykai, Tradicija ir Šv. Raštas.

P r o f. D. P. J a k u b ė n a s, *„Vidurinių amžių bažnyčios istorija"*. Kaunas, 1935 m. 170 psl. Pasirodė antra prof. Jakubėno „Bažnyčios istorijos" dalis, kuri užkiša didelę spragą evang. teologinėje ir bažnytinėje literatūroje. Veikalas skiriamas vadovėliu studentams ir aukštesniųjų mokyklų mokiniams, duoda metodiškai gerai sutvarkytą, svarbiausią žinotiną medžiagą. Trumpame aukštesniosios mokyklos ir universiteto jaunimui skiriamame vadovėlyje autoriui pavyko surinkti atitinkamų istorinių įvykių, aiškiai nušviečiančių aprašomųjų laikų bažnyčios vaizdą. Literatūra, kuria naudojosi autorius, paduota knygos gale.

D a r b a i i r D i e n o s, literatūros skyriaus žurnalas. IV tom. Red. p r o f. V. K r ė v ė - M i c k e v i č i u s. 217 pusl. Turinys: p r o f. V. M y k o l a i t i s. Vydūno dramaturgija. J. Ž i u g ž d a. Žemaitės kūryba. P r o f. H. E n g e r t. Metrische Studien su Gedichten von Maironis. P r o f. M y k o l a i č i o, N. lietuvių literatūros istorija I d.

2. P r o f. M. R ö m e r i s, *Valstybė*, II tomas, XII+412 p. Šiame antrame prof. R ö m e r i o veikalo *„Valstybė"* tome nagrinėjama šie konstitucinės teisės dalykai: 1) visuomenė ir valstybė senovėje, viduramžiais ir naujais laikais ligi Didž. Prancūzų Revoliucijos imtinai; 2) XIX amžiaus reakcija prieš visuomenės slopinimą, socializmas; 3) visuomenė; sąvoka ir klasifikacija; 4) socialinių junginių santykiai tarp savęs ir su valstybe; 5) nacionalizmas; 6) socialinės valstybės esmės sąvoka; 7) teisinė valstybės personifikacija.

2. B e c c a r i a C. *Apie nusikaltimus ir bausmes*, išvertė B u r o k a s, pratartis S t a n k e v i č i a u s, XXVIII+80 p. Yra klasiškas dalykas, nagrinėjąs nusikaltimus ir bausmes.

3. D r. D. K r i v i c k a s, *Nuolatinis Tarptautinio Teisingumo Tribunolas*, XVI+453 p. Knygoje nagrinėjama šie dalykai: tarptautinio teismo minties istorinis išsivystymas; nuolatinio Tarptautinio Teisingumo Tribunolo įkūrimas, organizacija, kompetencija, procedūra ir konsultatyvinės nuomonės.

4. D r. J. B u č a s, *Ekonominio pajėgumo principas mokesčių paskirstymo teorijoje*, VIII+264 p. Šioje specialioje mokesčių paskirstymo studijoje nagrinėjama šie dalykai: 1) mokesčių paskirstymo principų istorinė raida; 2) mokesčių paskirstymo teorijų analizė ir vertinimas; 4) realūs ekonominio pajėgumo kriterijai; 5) mokesčių paskirstymo pagal ekonominio pajėgumo principą metodai ir konkretūs to principo realizavimas mokesčių paskirstyme.

5. *Teisės ir ekonomikos studijos.* Teisių fakultetas yra sumanęs nuo 1935 m. leisti specialų leidinį: „Teisės ir ekonomikos studijos". Šiame leidinyje bus spausdinami geriausieji studentų diplominiai ir konkursiniai darbai. Leidinio tikslas: pakinti studentus kruopščiau dirbti

savo pasirinktą darbą ir pamilti mokslo darbą. Be to, tuo bus papildyta mūsų teisės ir ekonomikos mokslų literatūra. 1935 m. išleista tik studentų diplominiai darbai: I. Juozo Audicko, *Verslo mokesčiai*, 74 p. Šiame kruopščiame darbely nagrinėjami šie verslo mokesčio dalykai: 1) šio mokesčio istorinė kilmė, apdėjimas ir šaltiniai; 2) verslo mokesčių sistemos, apdėjimo objektai ir apdėjimo pagrindai; toliau eina specialus nagrinėjimas Lietuvos verslo mokesčių, būtent, pagrindinis patentinis ir verslo pelno mokestis. II. Leono Šabūno, *Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės Iždo Tribunolas* (1613—1764), 100 p. Čia nagrinėjama šie klausimai: 1) Lietuvos iždo sutvarkymas bei veikimas ir karo jėgų organizacija Iždo Tribunolą steigiant; 2) Iždo Tribunolo steigimas, — prigimtis ir kompetencija, kadencija, sąstatas, teismas ir jo reikšmė valstybės gyvenime. III. Stasio Elsbergo, *Lietuvos Žemės Reforma*, 71 p. Šiame kruopščiai sulasinėtame iš pirmųjų šaltinių darbe nagrinėjami šie dalykai: 1) žemės reformos motyvai ir prirengiamieji darbai; 2) žemės reformos vykdymas; čia nagrinėjama šie klausimai: pagrindiniai ž. reformos tikslai, vykdomosios įstaigos ir jų funkcijos, žemių nusavinimas, porceliacija ir atlyginimas už nusavintąjį turtą; 3) žemės reformos įvertinimas ir išvados.

„Medicinos Fakulteto Darbų“ III tomo I sąsiuvinys 112 pusl. Čia išspausdinti šie darbai: 1) Prof. Buinevičiaus, Klinikiniai stebėjimai. II dalis, 2) prof. Lašo ir Gasiūno, Kraujoplūdis ir jo pakitėjimai šoko metu, ir 3) prof. Avižonio, Ophthalmomyiasis. Sąsiuvinio kaina 7 litai.

Prof. K. Regelis. *Augalų sistematika. I dalis.* 280 pusl. 1935 m. Augalų sistematikos vadovėlis, skiriamas studentams biologams ir farmacininkams. Kursas apima sporinius augalus: Thallophyta ir Cormophyta iki Gymnospermae. — Kaina 10 lt.

V. D. U. Matematikos - Gamtos Fakulteto darbai. X tomo I sąsiuvinis. Fizikos ir chemijos skyrius. 198 pusl. Redagavo e. o. prof. A. Purėnas. Turinys: prof. K. Šleževičius, Gravimetriniai darbai 1934 m. ir svorio jėgos greitėjimas Lietuvoje. A. Jucys, Išlaisvinimo darbo ryšiai su kitomis metalų konstantomis ir su metalų konstitucija. Dr. A. Puodžiukynas, Elektrinės paladžio varžos ir jos struktūros kitimas. Dr. A. Puodžiukynas ir A. Pikūnas, Struktūros, temperatūros ir okluduoto vandenilio įtaka elektrinei paladžio varžai. Dr. J. Matulis, Weygert'o efektas ir jo fotocheminiai procesai sidabro halogenidų želatinoje. Dr. W. Cipseris, Kiekybinis galio nustatymas iš galio chlorido amonio acetato pagalba.

V. D. U-to Bibliotekoj naujai gautos knygos ir žurnalai

1. *Hansen, Alvin Harvey* — Economic Stabilization in an Unbalanced World. New York 1932. Inv. 147061. T. f.
2. *Ščukin, A., Subbotin, V., Koptev, B.,* — Spravočnik po skrepernym rabotam. Leningrad 1935. C. 27937.
3. *Madaus, G.* — Taschenbuch für die biologische Praxis. Radebeul - Dresden, 1933. C. 28211.
4. *Mandelstam, A. N.* — Les dernières phases du mouvement pour la protection internationale des droits de l'homme. Paris 1934. Inv. 147776.
5. *Naujok, Rudolf.* — Das Memelland in seiner Dichtung. Memel 1935. Inv. 147200.
6. *Matulaitis, S.* — 1863 metai Lietuvoje. Minskas 1933. Inv. 147597.
7. Der Babylonische Talmud. Neu übertragen durch *L. Goldschmidt.* Bd. 11. Berlin, 1936. Inv. 147666.

Spaudė kooperatinė „Raidės" spaustuvė Kaune, Kęstučio g-vė 44, tel. 758.